

ET

ET

ET



EUROOPA KOMISJON

Brüssel 3.6.2010
KOM(2010)282 lõplik

KOMISJONI ARUANNE

2009. aasta konkurentsipoliitika aruanne

SEK(2010)666

KOMISJONI ARUANNE

2009. aasta konkurentsipoliitika aruanne

Sissejuhatus

1. Käesoleva aruande esimeses jaos antakse ülevaade sellest, kuidas jätkati konkurentsipoliitika vahendite, nimelt riigiabi, monopolidevastase võitluse ja ühinemiste kontrolli eeskirjade arendamist ja kohaldamist. Teises jaos arutatakse seda, kuidas neid ja muid vahendeid valitud sektorites kasutati. Kolmandas jaos antakse ülevaade viimase aasta jooksul seoses tarbijatega võetud meetmetest. Neljandas jaoks keskendutakse Euroopa konkurentsivõrgustikus ja liikmesriikide kohtutega tehtavale koostööle, viiendas jaos käsitletakse rahvusvahelist tegevust. Kuuendas jaos kirjeldatakse lühidalt institutsioonidevahelist koostööd.
2. Sarnaselt eelmise aastaga on ka sellel aastal konkurentsipoliitika aruandes peatükk teema kohta, mida peetakse konkurentsipoliitika valdkonnas eriti oluliseks. Selleks aastaks valitud teema on konkurentsipoliitika ning finants- ja majanduskriis.
3. Seda arvesse võttes pööratakse selle aasta aruandes erilist tähelepanu Euroopa Komisjoni hinnangule finants- ja majanduskriisile reageerimiseks võetud siseriiklike meetmete kohta, olgu need siis liikmesriikide abikavad või meetmed, mis on suunatud konkreetsetele ettevõtjatele finantssektoris. Sarnaselt pööratakse suuremat tähelepanu ka ajutise raamistiku raames rakendatud meetmetele, mille eesmärk on leevendada kriisi mõju reaalmajandusele. Seda taotles Euroopa Parlament oma resolutsiooni eelnõus 2008. aasta konkurentsipoliitika aruande kohta, mida arutati iga-aastase konkurentsipoliitika aruande käesoleva versiooni¹ lõpliku viimistlemise ajal.
4. Lisateavet leiab komisjoni talituste üksikajalikus töödokumendist² ja konkurentsi peadirektoraadi veebisaidilt³.
5. Lissaboni leping jõustus 1. detsembril 2009. Sellest alates on aluslepingute artiklite numeratsioon muutunud. Monopolivastase võitluse valdkonnas on EÜ asutamislepingu artiklitest 81, 82 ja 86 saanud ELi toimimise lepingu artiklid 101, 102 ja 106, mille sätted on sisuliselt identsed. Käesolevas dokumendis on enne 1. detsembrist 2009 algatatud menetluste puhul kasutatud viitamisel siiski varasemat numeratsiooni. Sarnaselt kasutatakse vanu viiteid EÜ asutamislepingu artiklitele riigiabi valdkonnas (EÜ asutamislepingu artiklid 87–89), kui osutatud menetlusetapid leidsid aset enne Lissaboni lepingu jõustumist.
6. Lisaks nimetatakse alates 1. detsembrist 2009 Esimese Astme Kohut Üldkohtuks. Vastet „Esimese Astme Kohus” kasutatakse käesolevas teatises siiski jätkuvalt nende kohtuotsuste puhul, mis langetati enne nimetatud kuupäeva.

¹ Raporti projekt: 2008. aasta konkurentsipoliitika aruanne (2009/2173/(INI)), Sophia in 't Veld (raportöör – Euroopa Demokraatide ja Liberaalide Liidu fraktsioon – NL).

² SEK(2010) 666.

³ http://ec.europa.eu/competition/index_et.html

ERPEATÜKK: KONKURENTSIPOLIITIKA NING FINANTS- JA MAJANDUSKRIIS

Milline on olnud konkurentsipoliitika roll kriisi kontekstis?

7. Euroopa Liit seisis 2009. aastal koos ülejäänud maailmaga silmitsi äärmiselt tõsise finants- ja majanduskriisiga. See aasta oli majandusele, ettevõtlusele ja poliitikakujundajatele raske. Valitsused, keskpangad ja finantssüsteemi reguleerivad asutused on teinud koos Euroopa Komisjoniga kõvasti tööd finantssüsteemi stabiliseerimiseks ja seda liiki kriiside vältimiseks tulevikus. Ka poliitikakujundajad on püüdnud luua poliitikaid, mille abil minimeerida kriisi mõju reaalmajandusele.
8. Kriisi algusest peale on komisjonil olnud konkurentsieeskirjade kohaldamisel kaks eesmärki. Esiteks, toetada finantsstabiilsust, tagades võimalikult kiiresti ELi liikmesriikide võetud päästmismeetmete õiguskindluse. Teiseks, säilitada Euroopas võrdsed võimalused ning tagada, et ühe liikmesriigi võetud meetmetega ei kantaks probleeme lihtsalt üle teise liikmesriiki.
9. Kriisi alguses otsustasid liikmesriigid anda finantssektorile suures ulatuses riigiabi. Euroopa Komisjon kaasati tema volituste tõttu kontrollida riigiabi andmist EÜ asutamislepingu konkurentsikäsitlevate sätete kohaselt. Kriisi algusest peale oli konkurentsipoliitikal ja konkurentsi edendamisel äärmiselt tähtis roll ELi ühe suurima väärtuse, nimelt siseturu säilitamisel.

Milline oli komisjoni poliitiline reaktsioon?

10. Komisjon võttis 2008. aasta oktoobrist kuni 2009. aasta augustini vastu neli teatist selle kohta, kuidas ta kavatses kohaldada riigiabi eeskirju valitsuste kriisimeetmete suhtes, mille eesmärk on toetada finantssektorit. 13. oktoobril 2008 võttis komisjon vastu suunised, mis käsitlevad riigiabi eeskirjade kohaldamist finantsasutustele mõeldud riiklike toetuskavade ja neile antava individuaalse abi suhtes (pangandusteatis)⁴. Need suunised anti välja pärast seda, kui investeerimispank Lehman Brothers oli 15. septembril 2008 kokku varisenud, päästmist vajasisid sellised olulised turuosalised nagu Fortis, Dexia, Bradford & Bingley ja Hypo Real Estate ning liikmesriigid nagu Taani ja Iirimaa olid teatanud pankade päästmis- või tagatiskavadest.
11. Komisjon pidi käsitlema mitmeid teatise liikmesriikide võetud erakorraliste riigiabimeetmete kohta. Ta tegi seda lühikese aja jooksul, paigutades ümber ülimalt pühendunud personali ja värvates ajutiselt uusi töötajaid.

Pankade rekapitalizeerimine

12. Kriisiga toimetulekuks pakkusid liikmesriigid välja erinevaid lahendusi alates garantiil põhinevatest kavadest kuni rekapitalizeerimiseni. Euroopa Keskpanga ja

⁴ Komisjoni teatis – [Riigiabi eeskirjade kohaldamine meetmete suhtes, mida on võetud seoses finantsasutustega praeguse ülemaailmse finantskriisi olukorras](#) (ELT C 270, 25.10.2008, lk 8).

liikmesriikide vahel toimusid põhjalikud arutelud ning komisjon võttis 5. detsembril 2008 vastu rekapitalizeerimist käsitleva teatise⁵.

13. Rekapitalizeerimisteatises eristatakse põhimõtteliselt elujõulisi ja raskustes pankasid. Selles sätestatakse suunised riigiabina antavate kapitalisüstide hindamiseks. Loogiliselt võttes peaksid raskustes olevad pangad, keda ähvardab maksejõuetus, olema kohustatud maksma saadud riigitoetuse eest kõrgemat intressi ning neid tuleks rangemalt kontrollida. Abi saanud raskustes pangad peavad end restruktureerima, et taastada pikaajaline elujõulisus.
14. Nii pangandus- kui rekapitalizeerimisteatis on aidanud säilitada finantsstabiilsuse ning vähendada krediidi saamise piiranguid, hoides samas konkurentsimoonutused võimalikult madalal tasemel. Eelkõige on rekapitalizeerimismeetmed pakkunud pankadele piisavat kapitalibaasi, et nad suudaksid jätkata reaalmajandusele laenaja rolli täitmist. Samas tagab riikliku kapitali kasutamise eest makstava hüvitise tase koos abikavadega ja üksikmeetmetes sätestatud intressimäära tõstmise mehhanismidega, et see kapital makstakse tagasi niipea, kui majanduslik olukord seda võimaldab.
15. Komisjon kiitis 2008. aasta oktoobrist kuni 31. detsembrini 2009 heaks 12 liikmesriigi⁶ tagatiskavad. Seitse liikmesriiki rakendas puhtalt rekapitalizeerimise kavad⁷ ning seitse liikmesriiki koostas sega- või üldkavad⁸. Hispaania, Sloveenia, Ühendkuningriik, Ungari ja Saksamaa rakendasid ka muud liiki toetuskavasid.
16. Konkreetsetele ettevõtjatele antud abi osas kiitis komisjon 2009. aastal heaks 29 ettevõtjale⁹ mõeldud rekapitalizeerimise ja muud liiki toetusmeetmeid.

Commerzbank'i (CoBa) rekapitalizeerimise puhul¹⁰ kiitis komisjon heaks 18 miljardi euro suuruse uue kapitaliabi Saksamaa valitsuselt, mis anti ettevõtte usaldusväärse ümberkorraldamiskava alusel. Esitatud äriplan keskendub CoBa põhitegevusele, nimelt jae- ja korporatiivpangandusele, sealhulgas Kesk- ja Ida-Euroopas. Vähendatakse panga volatiilse investeerimispannganduse osakaalu ning loobutakse ärilisest kinnisvarategevusest. Plaan näeb ette ulatuslikku loovutamist (mis ulatub kuni 45 %ni kogu CoBa praegusest bilansimahust) ning dividendide ja intresside maksmise peatamist. Konkurentsimoonutuste vähendamiseks on CoBa'l keelatud kolme aasta jooksul omandada finantsinstitutsioone või muid võimalikke konkureerivaid ettevõtteid. Lisaks kehtestatakse plaaniga hinnaliidri põhimõtte kasutamise keeld CoBa kolme suurema konkurendi suhtes sellistel turgudel või selliste toodete puhul, kus tema turuosa on üle 5 %. Komisjon jõudis järeldusele, et esitatud äriplaniga suudetakse tõenäoliselt taastada panga pikaajaline elujõulisus.

Langenud väärtusega varad

17. Olenemata sellest, et paljud liikmesriigid olid kehtestanud rekapitalizeerimise kavad, ei näidanud investorid 2009. aasta alguses üles mingit usaldust süsteemi suhtes. Pangagarantiid ja rekapitalizeerimine ei kandunud üle majandusse voolavatesse

⁵ [Komisjoni teatis – Finantsasutuste rekapitalizeerimine](#) praeguses finantskriisis: piirdumine minimaalselt vajaliku abiga ja kaitsemeetmed põhjendamatute konkurentsimoonutuste vastu (ELT C 10, 15.1.2009, lk 2).

⁶ Hispaania, Iirimaa, Itaalia, Küpros, Läti, Madalmaad, Poola, Portugal, Rootsi, Sloveenia, Soome ja Taani.

⁷ Itaalia, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Soome ja Taani.

⁸ Austria, Kreeka, Poola, Saksamaa, Slovakkia, Ungari ja Ühendkuningriik.

⁹ ING, KBC, Parex Banka, Anglo Irish Bank, Bank of Ireland, Allied Irish BankFortis, Dexia, Nord LB, IKB, Kaupthing Bank Finland, Ethias, SdB, Banco Privado Portugues, Hypo Real Estate, WestLB, Fionia, HSH Nordbank, Hypo Tirol, LBBW, Kaupthing Luxemburg, Caisse d'Epargne/Banque Populaire, Mortgage Bank (Läti), Northern Rock, Commerzbank, Lloyds Banking Group, BAWAG, Hypo Group Alpe Adria ja RBS.

¹⁰ Pressiteade [IP/09/711](#).

laenudesse ning jätkuvalt valitses ebakindlus langenud väärtusega varadest tuleneva väljaselgitamata kahju osas. Sellise olukorraga silmitsi seistes esitasid mõned liikmesriigid nn varakaitse kavad. Ühendkuningriigi valitsus esitas ettepanku 500 miljardi Inglise naela suuruse kaitsekava kohta ning Madalmaad teatasid INGLE antavast 40 miljardi USA dollari suurusest varakaitsest.

18. Pärast liikmesriikidega peetud üksikasjalikke arutelusid võttis komisjon 25. veebruaril 2009 vastu teatise langenud väärtusega varade käsitlemise kohta ühenduse pangandussektoris (edaspidi „langenud väärtusega varade teatis”)¹¹. Teatis põhines üksmeelsel seisukohal, et tegeleda tuleb kriisi peamiste põhjustega, st pankade bilansis olevate nn rämpsvaradega. Selles teatises kirjeldas komisjon, kuidas ta kavatseb riigiabi eeskirjade alusel hinnata finantsasutustega seoses võetud ja varade suhtes kohaldatavaid toetusmeetmeid. Siiani on komisjon heaks kiitnud ainult Saksamaa langenud väärtusega varade toetuskava.
19. Teatis põhineb läbipaistvuse ja avalikustamise põhimõtetel, asjakohasel kulude jagamisel riigi ja toetusesaajate vahel ning mõistlikul varade hindamisel nende tegeliku majandusliku väärtuse alusel. Võttes arvesse varade asjakohase hindamise keerukust, otsustas komisjon kaasata tehnilised eksperdid, kes viiksid hindamise läbi erapooletult. Need eksperdid valiti pakkumismenetluse tulemusel sõlmitud raamlepingu alusel.

Komisjon kiitis 12. mail heaks täiendavad abimeetmed ettevõtjatele Fortis Bank ja Fortis Holding¹². Belgia ja Luksemburg andsid täiendavat abi ettevõtjate Fortis Holding, BNP Paribas ja Fortis Bank ning Belgia ja Luksemburgi ametiasutuste vahelise lepingu muudatuse alusel. Meetmete pakett sisaldas teatavate Fortis Bank'i langenud väärtusega varade ülevõtmist. Kooskõlas langenud väärtusega varade teatisega kannab Fortis Bank märkimisväärse osa kahjust, sest Belgia riigi makstav hind struktureeritud laenude omandamiseks või tagamiseks on olulisel määral madalam nende tegelikust majanduslikust väärtusest. Lisaks nõustus Fortis võimalike konkurentsimoonutuste vältimiseks mitte laienema omandamiste teel Belgias ja Luksemburgis.

Tulevikku suunatud lähenemine ümberkorraldamisele

20. Aja möödudes hakkas komisjon tähelepanu pöörama keskpikale perioodile ning sellele, kuidas abisaajad saaksid hakata laenatud raha tagasi maksma ja ise hakkama saama. Sellest tulenevalt võttis komisjon 14. augustil vastu teatise finantssektori elujõulisuse taastamise ja praeguse kriisi olukorras riigiabi eeskirjade kohaste ümberkorraldamismeetmete hindamise kohta (edaspidi „ümberkorraldamisteatis”)¹³.
21. Ümberkorraldamisteatis peegeldab komisjoni visiooni pärast kriisi saabuva tuleviku kohta koos elujõulise pangandussektoriga. Selles kirjeldatakse põhimõtteid, mida kohaldatakse nende abisaajate suhtes, kes ei vaja ainult lühiajalist päästmisabi, vaid ka abi struktuurimuudatuste tegemiseks oma ärimudelisse.
22. Teatises on jäetud jõusse peamised põhimõtted, mis kehtestati ühenduse suunistes finantsraskustes olevatele ettevõtjatele antava päästmis- ja ümberkorraldusabi kohta, kuid seda teatist on kohandatud finantskriisist tingitud erakorralistele

¹¹ [Komisjoni teatis langenud väärtusega varade käsitlemise kohta ühenduse pangandussektoris](#) (ELT C 72, 26.3.2009, lk 1).

¹² Pressiteade [IP/09/743](#).

¹³ [Komisjoni teatis](#) finantssektori elujõulisuse taastamise ja praeguse kriisi olukorras riigiabi eeskirjade kohaste ümberkorraldamismeetmete hindamise kohta (ELT C 195, 19.8.2009, lk 9).

majandustingimustele. Komisjoni lähenemine ümberkorraldamisele eeldab mitme tingimuse täitmist. Esiteks, ümberkorraldusi tegema pidavatel pankadel tuleb tõestada suutlikkust taastada pikaajaline elujõulisus riigi toeta. Teiseks, nad peavad osalema ümberkorraldamise kulude katmises (kulude jagamine). Kolmandaks, nad peavad vastu võtma meetmed konkurentsimoonutuste vähendamiseks ning seda loovutamiste teel põhiturgudel ja/või bilansi vähendamisega.

23. Eespool nimetatud põhimõtted aitavad selgitada moraalset riski küsimust. Selleks et mitte premeerida varasemat riskantset käitumist, selgitatakse teatistes, et abi tuleb asjakohaselt hüvitada, kehtestades ajutised piirangud aktsionäridele ja võlakirjade omanikele tehtavatele kupongimaksetele ning neile makstavatele dividendidele. Selleks et mis tahes abi oleks kooskõlas asutamislepinguga, on abiga kaasnevate konkurentsimoonutuste vähendamiseks vajalikud konkreetsed juhtumipõhised meetmed, mis määratakse valdavalt kindlaks abi suhtelise või kogusuuruse ja abisaaja turupositsiooni alusel asjakohasel turul. Ümberkorraldamiskavad on muu hulgas heaks kiidetud ka Commerzbank'i, ING, RBSi, Lloyds' Banking Group'i ja KBC puhul ning mitmed teised kavad on praegu ametliku uurimismenetluse raames hindamisel.

Komisjon kiitis 18. novembril heaks Madalmaade panga ING ümberkorraldamiskava ja mittelikviidsete varade katteks antud abi¹⁴. Teavitatud ümberkorraldamiskava alusel peab ING kandma märkimisväärse osa ümberkorralduskuludest, tuleb taastada tema pikaajaline ärieline elujõulisus ning abi ei tohi kaasa tuua lubamatuid konkurentsimoonutusi. Ümberkorraldamiskavas nähakse ette, et ING vähendab oma tegevuse riske ja keerukust ning müüb aja jooksul oma kindlustussektori. Lisaks loob ING vastavalt üksikasjalikule ajakavale, mille üle teostavad järelevalvet usaldusisikud, äriüksuse (Westland Utrecht Hypotheekbank (WUH) / Interadvies) eesmärgiga suurendada konkurentsi Madalmaade jaepangandusturul.

Finantskriis ei tähendanud ainult riigiabi andmist

24. Finants- ja majanduskriis tõi ka väljakutseid seoses ühinemisi ja monopolivastast võitlust käsitlevate ELi eeskirjadega. Sisulise poole pealt oli oluline säilitada ühinemisi ja monopolidevastast võitlust käsitlevate eeskirjade range jõustamine, et säilitada Euroopa ettevõtete konkurentsivõime ja aidata kaasa nende kriisist väljatulekule.
25. Finantskriisi alguses seisis komisjon silmitsi keeruliste, EÜ ühinemismäärusest tulenevate pädevusküsimustega. Tõepoolest tekkis küsimus, kas finantsasutuste natsionaliseerimisest tuleks ühinemismääruse alusel komisjoni teavitada. See sõltus asjaolust, kas natsionaliseeritud üksus jääb sõltumatu otsustusvõimega majandusüksuseks või moodustab selline natsionaliseeritud üksus ühtse majandusüksuse koos teiste riigi kontrolli all olevate ettevõtjatega.
26. Enamikel juhtudel nõustus komisjon, et osaluslepingud tagasid sõltumatuse ning seega koondumist ei toimunud. Saksamaa Hypo Real Estate panga juhtumi puhul¹⁵ tuli siiski teavitada koondumisest.
27. Majanduskriis ei avaldanud märkimisväärset mõju komisjoni poliitikale ja praktikale ühinemisjuhtumitega seotud kohustuste osas. Struktuurilised kohustused, eelkõige loovutamised, olid jätkuvalt kõige asjakohasemad parandusmeetmed, et ennetada

¹⁴ Pressiteade [IP/09/1729](#).

¹⁵ Juhtum COMP/M.5508 – SOFFIN / Hypo Real Estate.

püsivalt kaasneda võivad kahjulikku mõju konkurentsile. Hinnates parandusmeetmete rakendamise tähtsust pikendamise taotlusi, võttis komisjon mõnel juhul arvesse asjaolu, kui keeruline on valitsevas majanduskeskkonnas ostjaid leida. Komisjoni ühinemismenetlused on ka rasketes majandustingimustes osutunud sobivaks. Nii näiteks lubas komisjon seoses mitme kiireloomulise juhtumiga teha kuus erandit rakendamiskeelust (nn *standstill* põhimõte), pidades silmas valitsevat majanduskliimat, kuid järgides siiski täiel määral kehtestatud ja ranget tava.

28. Monopolidevastase võitluse osas pidi komisjon kaaluma argumente seoses nende ettevõtjate ees seisvate raskustega, kes pidid maksma komisjoni poolt konkurentsieeskirjade rikkumise eest määratud trahve. Komisjon vaatas hoolikalt läbi tingimused, mis käsitlevad „suutmatust trahve maksta”. Need tingimused on täidetud ainult siis, kui kogu trahvisumma maksmine seaks pöördumatult ohtu asjaomase ettevõtja majandusliku elujõulisuse ning tema varad kaotaks igasuguse väärtuse. Kooskõlas selle põhimõttega hindas komisjon taotlusi iga juhtumi puhul eraldi. Trahvide maksmise suutmatuse väitega nõustuti juhtumi Heat Stabilisers puhul, mis tõi kaasa trahvi märkimisväärse vähendamise.

Kriis tabas ka reaalmajandust

29. Kuna pangad likvideerisid võlapositsioone ja muutusid varasemate aastatega võrreldes riskikartlikumaks, hakkasid ettevõtjad kogema raskusi laenusaamisel. Ühe reaktsioonina sellele võttis komisjon 2009. aasta jaanuaris vastu teatise „Ühenduse riigiabi meetmete ajutine raamistik praeguses finants- ja majanduskriisis rahastamisele juurdepääsu toetamiseks”¹⁶. See ajutine raamistik, mida kohaldatakse kuni 2010. aasta lõpuni, annab liikmesriikidele täiendavad võimalused leevendada mõju, mida reaalmajandusele avaldab laenuraha vähesus.
30. Komisjon reageeris majanduskriisile üldisemalt 2008. aasta novembris vastu võetud Euroopa majanduse elavdamise kavaga, mille kiitis heaks Euroopa Ülemkogu. Ajutine raamistik on selle kava üks osa Seoses finantskriisiga muutis komisjon 2009. aasta veebruaris ajutist raamistikku¹⁷, et anda liikmesriikidele täiendavaid võimalusi laenuraha nappuse mõjuga reaalmajandusele. Muudetud raamistikus võetakse lubatava garantiipreemia arvutamisel arvesse lisatagatise taseme erinevusi (eelkõige madala reitinguga kategooriates). Oktoobris võttis komisjon vastu raamistiku muudatuse, mille kohaselt sobib ühisturuga kokku kuni 15 000 euro suuruse eraldi abi andmine põllumajandusettevõtjatele¹⁸. Lisaks muudeti raamistikku ka detsembris, hõlbustades veelgi juurdepääsu rahastamisele eelkõige madalate tööjõukuludega liikmesriikides¹⁹.
31. Ajutine raamistik keskendub kahele peamisele eesmärgile: esiteks, säilitada ettevõtjate juurdepääs rahastamisele (nt võimaldades liikmesriikidel anda laenudele madalama garantiipreemiaga riigigarantii või võimaldada laenudele subsideeritud

¹⁶ ELT C 83, 7.4.2009, lk 1. Komisjon kohaldab ajutist raamistikku alates 17. detsembrist 2008, st kuupäevast, mil ta nõustus põhimõtteliselt selle sisuga.

¹⁷ Komisjoni teatis, millega muudetakse riigiabi meetmete ajutist ühenduse raamistikku, et toetada praeguses finants- ja majanduskriisis juurdepääsu rahastamisele”; vastu võetud 25. veebruaril 2009.

¹⁸ Komisjoni teatis, millega muudetakse ühenduse riigiabi meetmete ajutist raamistikku praeguses finants- ja majanduskriisis rahastamisele juurdepääsu toetamiseks (ELT C 261, 31.10.2009, lk 2).

¹⁹ Komisjoni teatis, millega muudetakse riigiabi meetmete ajutist ühenduse raamistikku, et toetada praeguses finants- ja majanduskriisis juurdepääsu rahastamisele (ELT C 303, 15.12.2009, lk 6).

intressimäärasid ning anda riigiabi kuni 500 000 eurot ettevõtja kohta), ning teiseks, julgustada ettevõtjaid jätkama investeerimist jätkusuutlikku tulevikku (nt võimaldades subsideeritud laene keskkonnasõbralike toodete arendamiseks). Lisaks eespool nimetatud uute abimeetmete kehtestamisele kohandatakse ajutise raamistikuga olemasolevaid suuniseid, lihtsustades lühiajalise ekspordikrediidi kindlustuse eeskirju ja suurendades riskikapitaliinvesteeringute ülemäära.

32. Komisjon oli 31. detsembriks 2009 heaks kiitnud 25 liikmesriigi 79 meedet, mille eesmärk oli stabiliseerida ettevõtjad ja töökohad reaalmaajanduses²⁰.
33. Ajutine raamistik on horisontaalne meede, mis on võimaldanud liikmesriikidel toetada kõiki kriisist mõjutatud majandussektoreid, sealhulgas autotööstust. Ajutist raamistikku kasutati laialdaselt autotööstuse toetuseks. Nagu mis tahes muus sektoris, võib ka autotööstuses järgmise kahe aasta jooksul anda abi kuni 500 000 eurot ettevõtja kohta (väikesed abisummad), anda riigi garantiisid laenudele ja subsideerida laene (sealhulgas eelkõige seoses keskkonnasõbralike autodega). Lisaks võib väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele võimaldada lihtsamat juurdepääsu riskikapitalile. Mõned ajutise raamistikuga ette nähtud meetmed on autotööstusele eriti olulised, sest nad võimaldavad madala heitgaasitasemega sõidukite arendusprojektide rahastamist.
34. Komisjon kiitis heaks keskkonnasõbralikele toodetele ettenähtud abi, millest teatasid Prantsusmaa, Ühendkuningriik, Hispaania, Saksamaa ja Itaalia²¹. Lisaks on mitmed liikmesriigid, sealhulgas Prantsusmaa, Ühendkuningriik, Saksamaa, Belgia (Flaami piirkond) ja Rumeenia võtnud vastu autotööstusele (ja ka teistele tööstusharudele) ettenähtud garantii- ja/või subsideeritud laenude kavad²². Näiteks andis Saksamaa ettevõtjale Opel pärast selle ematettevõtte General Motors pankrotimenetlust 1,5 miljardit eurot subsideeritud laenu²³ ning Prantsusmaa andis ettevõtjatele Renault ja PSA 3 miljardit eurot subsideeritud laenu²⁴. Lisaks kiitis komisjon juunis heaks Rootsi teatatud riigigarantii andmise laenule, mille ettevõtja Volvo Cars võttis EIPlt²⁵.
35. Lisaks pidid liikmesriigid ajutise raamistiku kohaselt andma komisjonile 31. oktoobriks tagasisidet raamistiku rakendamise kohta ning selle kohta, kuidas raamistik aitab elavdada pankade laenuandmist ja toetada ettevõtjaid²⁶. Komisjon koostas küsimustiku, mis avaldati konkurentsi peadirektoraadi veebisaidil, et saada

²⁰ Välja arvatud põllumajandussektori ajutised meetmed.

²¹ Juhtumid N11/2009 (Prantsusmaa), N72/2009 (Ühendkuningriik), N140/2009 (Hispaania), N426/2009 (Saksamaa), N542/2009 (Itaalia).

²² Vt nt juhtumid N23/2009 (Prantsusmaa), N71/2009 (Ühendkuningriik), N27/2009 (Saksamaa), N117/2009 (Flaami piirkond / Belgia), N286/2009 (Rumeenia) garantiikavade puhul, juhtumid N38/2009 (Saksamaa), N15/2009 (Prantsusmaa), N257/2009 (Ühendkuningriik) subsideeritud laenude kavade puhul.

²³ Vt http://www.bundesregierung.de/nn_774/Content/DE/Artikel/2009/11/2009-11-26-opel.html

²⁴ Vt <http://www.gouvernement.fr/gouvernement/automobile-le-plan-d-aide-en-chiffres>

²⁵ Juhtum N80/2009: Volvo Cars, Fordi tütarettevõtja, taotles 200 miljoni euro suurust laenu EIPst 2 miljardi euro suurusele keskkonnasõbralike tehnoloogiate teadus- ja arendustegevuse projektile. EIP nõustus tingimusel, et laenule saadakse riigi garantii. Komisjon kiitis 5. juunil 2009 teatatud garantii heaks, kusjuures 90 % garantiist anti ajutise raamistiku alusel, ülejäänud 10 % aga ei kujutanud endast abi, sest seda anti turutingimustel.

²⁶ Vt komisjoni teatise „Ajutine ühenduse riigiabi meetmete raamistik praeguses finants- ja majanduskriisis rahastamisele juurdepääsu toetamiseks” (ELT C 16, 21.1.2009, lk 1) punkt 6.

märkusi huvitatud isikutelt. Üldiselt pidasid liikmesriigid ajutist raamistikku kasulikuks vahendiks, mis on pakkunud ettevõtjatele olulist tuge. Nad teatasid, et ettevõtjatel oli ikka veel raske saada juurdepääsu rahastamisele ning seepärast tuleks on ajutist raamistikku rakendada ja 2010. aastal. Peamiselt kasutasid liikmesriigid 500 000 euro meetet (*500k measure*; 500 000 euro eraldamine ettevõtja kohta) ja subsideeritud garantiisid.

Abi andmine and kaasnevad kulud

36. Komisjon võttis 2008. aasta oktoobrist kuni 31. detsembrini 2009 vastu 73 otsust 33 kava kohta ja 68 otsust 38 pangaga seotud üksikmeetmete kohta. Need 141 otsust hõlmasid 21 liikmesriiki. Mõned neist otsustest olid kiireloomulised ja tehti üleöö, et vältida dominoefekti ja ELi finantssüsteemi üldist kokkuvarisemist.
37. Komisjon kiitis 2008. aasta oktoobrist kuni 2009. aasta lõpuni heaks umbes 3,63 triljoni euro ulatuses riigiabimeetmeid finantsasutustele (võrdne 29 %ga EL 27 SKPst).
38. Reaalmajanduse osas oli komisjon 31. detsembriks 2009 heaks kiitnud 79 riigiabimeedet 25 liikmesriigis. Neist meetmetest 18 olid seotud garantiidega, 11 lühiajaliste ekspordikrediidimeetmetega, üheksa alandatud intressimäärade laenudega, kuus riskikapitalimeetmetega ning viis alandatud intressimäärade laenudega keskkonnasõbralikele toodetele. Suur osa neist heakskiidetud meetmetest (30) olid niisugused, millega ettevõtjat toetati kuni 500 000 euroga.
39. Riigiabi 2009. aasta sügise tulemustabel näitab, et üldine abimaht kasvas finants- ja majanduskriisi tõttu 2008. aastal 0,5 %lt SKPst 2,2 %le SKPst (279,6 miljardit eurot). Kriisiabi suurus oli umbes 1,7 % SKPst (212,2 miljardit eurot) ning seda anti ainult finantsasutustele²⁷. Liikmesriigid hakkasid ajutise raamistiku alusel reaalmajandusele abi andma alles 2009. aastal. Kriisimeetmeid arvestamata ulatus abi kogusuurus 2008. aastal 0,5 %-ni SKPst (67,4 miljardi euron), mis on 2007. aasta ja sellele eelnevate aastatega sarnasel tasemel. Abi suunati peamiselt ühishuvi pakkuvate horisontaalsete eesmärkide saavutamisele (keskmiselt 88 %), kusjuures regionaalabi, teadus- ja arendustegevuseks antav abi ning keskkonnaabi moodustas sellest umbes kaks kolmandikku ning päästmis- ja ümberkorraldamisabi andmine vähenes. Kuigi andmed 2009. aasta kohta ei ole veel kättesaadavad, ei oodata 2009. aastal finantssektori välise abi mahu ja osa puhul olulist muutust.

Järeldused

40. Pangandus- ja kindlustussektorile antud riigiabist oli kahtlemata kasu. Kapitalisüstid on ära hoidnud finantssüsteemi lagunemise ning kaasa aidanud turgude taasavanemisele, andnud reaalmajandusele rohkem rahalisi vahendeid ning aidanud kaasa finantsturgude taastumisele. Konkurentsipoliitika aitas selles kriisis toetada finantsstabiilsust ning löi tingimused finantsturgude stabiilsuse püsimiseks lühemas

²⁷ 2008. aastal liikmesriikides vastuvõetud ja komisjoni heakskiidetud finantsturgude stabiliseerimise meetmete kogusumma ulatus 3361 miljardi euron. Liikmesriikide esitatud aastaruannetest nähtub, et liikmesriikides tegelikult rakendatud meetmete nominaalne kogusumma oli 958 miljardit eurot. Esialgsete arvutuste kohaselt ulatub nende meetmete raames antud abi (st riigilt abi saavatele finantsasutustele antud hüvede kogusumma) 212,2 miljardi euron.

ja pikemas perspektiivis. Komisjoni õigeaegne sekkumine on leevendanud ka laenuraha järsu vähenemise tagajärgi reaalmajandusele. Tähtis on ka asjaolu, et konkurentsieeskirjade kasutamine on aidanud säästa maksumaksja raha.

41. Konkurentsipoliitika ei ole paigalseisev ja jäik poliitika; see võtab arvesse muutuvat, tegelikku majanduslikku olukorda. Selline rangete põhimõtete ja paindliku protsessi koosmõju on võimaldanud konkurentsipoliitikal ja eelkõige riigiabil mängida ELi finantsüsteemis ja reaalmajanduses edasiviivat ja stabiliseerivat rolli.

1 ÕIGUSAKTID

1.1 Riigiabi kontroll

1.1.1. Eeskirjade väljatöötamine ja kohaldamine

42. 2009. aastal jätkus riigiabi tegevuskava²⁸ rakendamine, kusjuures vastu võeti suunised koolituseks antava abi²⁹ ning ebasoodsas olukorras olevatele või puudega töötajatele ette nähtud abi kohta³⁰. Lisaks võeti vastu komisjoni teatis ulatuslikele investeerimisprojektidele antava regionaalabi süvahindamise kohta³¹. Neis suunistes üksikasjalikult kirjeldatud põhimõtteid kohaldati esimest korda juhtumi Dell Poland³² puhul, kus komisjon jõudis järeldusele, et Delli investeerimisprojekt, mille kohaselt avataks Łódźis tootmistehas, aitaks märkimisväärselt kaasa piirkondlikule arengule ning et saadav kasu kaalub üles mis tahes võimalikud negatiivsed mõjud konkurentsile.
43. Lisaks selgitas komisjon üldist majandushuvi pakkuvate teenuste paketi kohaldamise mitmeid aspekte, vastates 16 küsimusele, mis esitati interaktiivse teabeteenuse³³ raames.
44. Komisjon pikendas 2001. aasta kinoteatise³⁴ sisalduvate riigiabi hindamise kriteeriumite kehtivust 31. detsembrini 2012³⁵.
45. Komisjon pikendas 2012. aasta oktoobrini ka praeguste ühenduse suuniste kehtivust, mis käsitlevad raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks

²⁸ Riigiabi tegevuskava – Vähem ja paremini suunatud riigiabi: riigiabireformi kava 2005–2009 (KOM(2005) 107 lõplik, 7.6.2005).

²⁹ Komisjoni teatis – Koolituseks antava ja eraldi teatamise kohustusega riigiabi ühisturuga kokkusobivuse analüüsi kriteeriumid (ELT C 188, 11.8.2009, lk 1).

³⁰ Komisjoni teatis – Ebasoodsas olukorras olevate või puudega töötajate tööhõive jaoks antava ja eraldi teatamise kohustusega riigiabi ühisturuga kokkusobivuse analüüsi kriteeriumid (ELT C 188, 11.8.2009, lk 6).

³¹ Komisjoni teatis ulatuslikele investeerimisprojektidele antava regionaalabi süvahindamise kriteeriumide kohta (ELT C 223, 16.9.2009, lk 3).

³² Juhtum C46/2008.

³³ http://ec.europa.eu/services_general_interest/registration/form_en.html

³⁴ Teatis, mis käsitleb kinematograafiliste ja muude audiovisuaalsete teostega seotud teatavaid õiguslikke aspekte; ELT C 43, 16.2.2002, lk 6.

³⁵ Komisjoni teatis, mis käsitleb komisjoni 26. septembri 2001. aasta teatise kinematograafiliste teoste ja muude audiovisuaalsete teostega seotud teatavate õiguslike aspektide kohta (kinoteatis) sätestatud riigiabi hindamiskriteeriume (ELT C 31, 7.2.2009, lk 1).

antavat riigiabi³⁶. Nende suuniste alusel kiitis komisjon heaks Poola poolt ettevõtjale Gdansk Shipyard antud ja kavandatud abi ning lõpetas 2005. aasta juunis alustatud põhjaliku analüüsi.

46. Lisaks võeti juulis vastu läbivaadatud ringhäälinguteatis, et tuua rohkem selgust sellesse, kuidas komisjon hindab riiklikult rahastatavaid uusi meediateenuseid.³⁷
47. Septembris võttis komisjon vastu suunised riigiabieeskirjade kohaldamiseks seoses lairibavõrkude kiire kasutuselevõtu riikliku rahastamisega ning käsitles ka nn järgmise põlvkonna lairiba juurdepääsuvõrkude kasutuselevõttu³⁸. Nende meetmete eesmärk on tagada Euroopa kodanikele võimalikult laiaulatuslik lairibaühendus mõistliku hinnaga.

1.1.2. Riigiabi kontroll – lihtsustamispakett

48. 1. septembril jõustus lihtsustamispakett. See koosneb parimate tavade juhendist³⁹ ning teatisest lihtsustatud korra kohta⁴⁰, kusjuures mõlema dokumendi eesmärk on parandada komisjoni riigiabimenetluste tõhusust, läbipaistvust ja prognoositavust.

1.1.3. Tagasinõudmispoliitika

49. Ebaseadusliku riigiabi tagasinõudmist ei peeta karistuseks, vaid enne lubamatu ja ebaseadusliku abi andmist valitsenud olukorra taastamise vahendiks. Tagasinõutud lubamatu ja ühisturuga kokkusobimatu abi suurus kasvas 31. detsembriks 10,4 miljardi euronit võrreldes 2004. detsembri 2,3 miljardi euroga. Lubamatu ja ühisturuga kokkusobimatu ning tagasinõudmisele kuuluva abi osakaal on muutunud vastavalt (75 %lt 2004. aasta lõpus 12 %le 31. detsembril 2009). Tagasinõutud ebaseadusliku abi osatähtsus on 2009. aastal 2008. aastaga võrreldes siiski natuke langenud (90,9 %lt 88 %le), kuna 2009. aastal võeti vastu seitse uut tagasinõudmisotsust ning mitmes 2008. aasta otsuses oli tegemist suurte abisummadega⁴¹.

1.1.4. Riigiabi reguleerivate õigusaktide täitmise tagamise kohta liikmesriikide kohtute poolt

50. Aprillis avaldas komisjon uue teatise riigiabi reguleerivate õigusaktide täitmise tagamise kohta liikmesriikide kohtute poolt⁴². Selle teatise eesmärk on anda üksikasjalikumaid suuniseid riigiabi eeskirjade täitmise eraõigusliku tagamise kõikide aspektide kohta. Komisjon pakub selles siseriiklikele kohtutele praktilisemat

³⁶ Komisjoni teatis, mis käsitleb ühenduse suuniste (raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta) kehtivuse pikendamist (ELT C 156, 9.7.2009, lk 3).

³⁷ Komisjoni teatis riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta avalik-õigusliku ringhäälingu suhtes, 2. juuli 2009, ELT C 257, 27.10.2009.

³⁸ Ühenduse suunised riigiabieeskirjade kohaldamiseks seoses lairibavõrkude kiire kasutuselevõttuga, ELT C 235, 30.9.2009, lk 7.

³⁹ Parimate tavade juhend riigiabi kontrollimenetluste teostamiseks (ELT C 136, 16.6.2009, lk 13–20).

⁴⁰ Komisjoni teatis lihtsustatud korra kohta teatavate riigiabi liikide käsitlemisel (ELT C 136, 16.6.2009, lk 3–12).

⁴¹ See tuleneb asjaolust, et komisjon ei saa alati koguseliselt väljendada tagasinõudmisele kuuluvat abisummat. Sellisel juhul sisaldavad komisjoni otsused teavet, mis võimaldab liikmesriigil selle abi suuruse kindlaks määrata.

⁴² ELT C 85, 9.4.2009, lk 1.

ja kasutajasõbralikumat tuge nende igapäevatoos, et siseriiklikud kohtunikud saaksid küsida komisjonilt tema käsutuses olevat teavet ja/või komisjoni arvamust riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta.

1.1.5. Riigiabimeetmete järelevalve

51. Alates 2006. aastast on komisjon hoogustanud nn järelkontrolli nende abi põhiliikide üle, mis on hõlmatud grupierandi määrustega ning mille suhtes ei kohaldata seetõttu enam teavitamiskohustust. Esimese kolme aasta järelevalve tulemuste analüüs näitab, et üldiselt toimib olemasolev riigiabi ülesehitus (kavad ja grupierandi määrused) rahuldavalt. Kõik liikmesriigid teevad komisjoniga koostööd, kuigi paljud on esitanud nõutud teabe märkimisväärse hilinemisega. Esimese Astme Kohus tegi otsuse⁴³, mis kinnitas järelevalvetegevuse seaduslikkust.

1.1.6. Horisontaalne riigiabi

52. Komisjon kiitis 2009. aastal ühenduse teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni raamistiku⁴⁴ alusel heaks 29 abikava ning võttis vastu neli otsust abi puudumise kohta. Nendest abikavadest 19 olid täielikult teadus- ja arendustegevuse kavad, kaks olid innovatsiooni abikavad ja 12 kava hõlmas nii teadus- ja arendustegevuse kui ka innovatsioonialaseid eesmärgi. Lisaks otsustas komisjon pärast põhjalikku majanduslikku hindamist mitte esitada vastuväiteid eraldi teatamise kohustusega üheksa suure teadus- ja arendustegevuse projekti puhul. Samuti teostas ta järelevalvet teabe üle, mis esitati seoses abiga 73-le muule teadus- ja arendustegevuse projektile, mille summa oli suurem kui 3 miljonit eurot, kuigi nende projektide suhtes ei kohaldata eraldi teatamise kohustust.

53. Teadus- ja arendustegevuse projektidele grupierandi määruse⁴⁵ alusel antud riigiabi puhul abistati alusuuringuid 51 abikavaga, rakendusuurimisi 186 abikavaga ning tootearendust 181 abikavaga. Samal ajal kasutasid liikmesriigid grupierandi määrust ka innovatsiooniga seotud meetmete puhul, millest 57 olid seotud VKEde tööstusomandiõigustega, 26 noorte innovatiivsete ettevõtete, 47 innovatsiooni nõuandeteenuste ja innovatsiooni toetavate teenustega ning 23 kõrge kvalifikatsiooniga töötajate laenamisega.

54. Keskkonnakaitsele antava abi puhul kiitis komisjon heaks 34 abikava ja neli individuaalset meetet, kusjuures enamik neist keskkonnakaitseks antavat riigiabi käsitlevate suuniste⁴⁶ alusel. Lisaks leidis komisjon ühe juhtumi puhul, et tegemist ei olnud riigiabiga. Samuti langetas komisjon pärast ametlikku uurimismenetlust kaks keelavat otsust, ühe tingimusliku otsuse ja ka ühe positiivse otsuse. Samas otsustas komisjon algatada ametliku uurimise nelja muu keskkonnakaitsele antava riigiabiga seotud juhtumi puhul.

55. VKEde tegevate riskikapitaliinvesteeringute valdkonnas ja ka ajutise raamistiku alusel lubatud kuue abikava puhul kiitis komisjon riskikapitalisumade⁴⁷ alusel heaks

⁴³ Otsus kohtuasjas T-376/07: Saksamaa vs. komisjon, 25.11.2009.

⁴⁴ ELT C 323, 30.12.2006, lk 1.

⁴⁵ ELT L 214, 9.8.2008, lk 3.

⁴⁶ ELT C 82, 1.4.2008, lk 1.

⁴⁷ ELT C 194, 18.8.2006, lk 2.

25 riskikapitalikava, millest 16 vastas teatavatele tingimustele, mis võimaldavad lihtsustatud hindamist. Komisjon viis läbi meetme ühisturuga kokkusobivuse hindamise seitsme muu juhtumi puhul ning leidis, et need ei sisaldanud riigiabi kahe ülejäänud juhtumi puhul. Lisaks rakendati 2009. aastal 13 täiendavat abikava grupierandi määruse alusel, mida liikmesriigid hakkasid kasutama ka riskikapitali puhul.

56. Kokku teavitati komisjoni 971 abikavast, mida 2009. aastal rakendati grupierandi määruse alusel. Lisaks eespool nimetatud eesmärkidele hõlmasid need vabastatud abimeetmed tööhõivele antavat abi, koolitusabi, keskkonnakaitsele antavat abi⁴⁸ ja regionaalabi.
57. Regionaalabi valdkonnas kiitis komisjon 2009. aastal heaks 45 abikava, neist enamiku aastateks 2007–2013 kehtestatud regionaalabi suuniste⁴⁹ alusel. Lisaks kiitis komisjon heaks 12 sihtotstarbelist abimeedet, mille alusel tehakse aastail 2007.–2013 konkreetsete ettevõtjate heaks investeringuid regionaalabi kaartides kindlaksmääratud piirkondades⁵⁰. Nende samade aastateks 2007–2013 kehtestatud regionaalabi suuniste alusel kiideti heaks riigiabi andmise üheksale suurele investeerimisprojektile⁵¹ ning algatati ametlik uurimismenetlus kahe suure investeerimisprojekti⁵² ja ühe sihtotstarbelise regionaalabi andmise juhtumi suhtes⁵³. Komisjon lõpetas ka kahe muu suure investeerimisprojekti ametliku uurimise, langetades positiivse otsuse⁵⁴.
58. Ajutise raamistiku alusel võttis komisjon 2009. aastal vastu 30 otsust ühisturuga kokkusobivate abikavade piiratud summade heakskiitmise kohta, 15 otsust garantii vormis antava riigiabi heakskiitmise kohta ning üheksa otsust, millega kiideti heaks meetmed subsideeritud intressimäära kujul.

1.1.7. Riigiabi sisetööstusele

59. Komisjon kiitis 2009. aastal heaks abi sisetööstusele Saksamaal⁵⁵, Slovakkias⁵⁶ ja Hispaanias⁵⁷. Nende abikavade eesmärk on toetada juurdepääsu sөөvarudele ja korraldada ümber nende riikide sөөsektor.

⁴⁸ 124 abimeedet; [selle kohta saab rohkem teavet 2010. aastal 2009. aasta kohta koostatud siseriiklikest aastaaruannetest](#).

⁴⁹ ELT C 54, 4.3.2006.

⁵⁰ Otsused on kättesaadavad järgmisel veebisaidil:
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/regional_aid/regional_aid.html

⁵¹ Energiasektoris: juhtum N538/2008 – Ersol Thin Film, juhtum N453/2008 – Sunfilm AG, juhtum N539/2008 – ASI Industries/Ersol Solar Energy, juhtum N180/2009 – EnPlus Centrale Termoelettrica di San Severo. Autotööstuses: juhtum N473/2008 – Ford España, juhtum N671/2008 – Mercedes Benz Manufacturing Hungary'le antud abi, juhtum N635/2008 – Fiat Sicily, juhtum N674/2008 – Volkswagen Slovakia. Paberitööstuses: juhtum N203/2008 – Hamburger Spremberg GmbH.

⁵² Juhtum N113/2009 – abi ettevõtjale Audi Hungaria Motor Ltd, juhtum N588/2008 – Petróleos de Portugal – Petrolgal S.A.

⁵³ Juhtum N357/2008 – Fri-el Acerra s.r.l.

⁵⁴ Juhtum C21/2008 – Sovello Ag (endine EverQ) ning juhtum N46/2008 – abi ettevõtjale Dell Poland.

⁵⁵ Juhtum N563/2008 – abi Saksamaa kivisöele 2008. aastal (ELT C 199, 25.8.2009, lk 1).

⁵⁶ Juhtum N347/2009 – Slovaki Vabariik, Baňa Dolina a.s.

⁵⁷ Juhtum NN20/2009, ex N647/2008 – abi sөөsektorile aastatel 2008–2010 (ELT C 234, 29.9.2009, lk 5).

60. Pidades silmas, et määruse (EÜ) nr 1407/2002⁵⁸ kehtivus lõpeb 31. detsembril 2010, viis komisjon läbi avaliku konsultatsiooni sisetööstusele antava abi alase poliitika kujundamiseks⁵⁹.

1.1.8. Riigiabi põllumajandussektoris

61. Komisjon hindas põllumajandus- ja metsandussektorile antud riigiabi aastateks 2007–2013 riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris kehtestatud suuniste alusel⁶⁰. Komisjon registreeris 2009. aastal 139 uut riigiabijuhtumit ja võttis vastu 146 otsust.
62. Ajutise raamistiku muutmist silmas pidades saab põllumajandusettevõtjatele anda abi maksimumulatuses ainult üks kord kuni 31. detsembrini 2010. Mis tahes vähese tähtsusega abi põllumajandusvaldkonnas, mida konkreetne ettevõtja on saanud alates 2008. aasta algusest kooskõlas komisjoni määrusega (EÜ) nr 1535/2007⁶¹, tuleb sellest summast maha arvata.

1.2 Monopolidevastane võitlus – ELi toimimise lepingu artiklid 101, 102 ja 106

1.2.1. Eeskirjade väljatöötamine ja kohaldamine

Aruanne määruse (EÜ) nr 1/2003 toimimise kohta

63. Komisjon võttis 29. aprillil vastu aruande nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2003 toimimise kohta⁶². Aruandes tehakse kokkuvõtte sellest, kuidas monopolidevastaste eeskirjade ajakohastamine on toimunud alates määruse jõustumisest 1. mail 2004. Selles kirjeldatakse kõikides suuremates määrusega hõlmatud valdkondades saadud kogemusi ning hinnatakse uute vahendite ja töömeetodite kasutuselevõtuga tehtud edusamme. Lisaks pööratakse aruandes erilist tähelepanu mitmele aspektile, mis vajavad täiendavat hindamist.

ELi monopolidevastaste eeskirjade täitmise eraõiguslik tagamine

64. ELi monopolidevastastel eeskirjadel on vahetu mõju; nendega kehtestatakse õigusi üksikisikutele, sealhulgas kahju hüvitamise õigus, mida saab pöörata täitmisele siseriiklikes kohtutes (täitmise eraõiguslik tagamine). Komisjon käivitas poliitikaprojekti, mille eesmärk on tagada ELi monopolidevastaste eeskirjade rikkumisest tekkinud kahju hüvitamise meetmete mõjus, ning võttis 2008. aastal vastu valge raamatu EÜ monopolidevastaste eeskirjade rikkumisest tekkinud kahju hüvitamise kohta⁶³, esitades seal konkreetsed soovitused. Valges raamatus on muu hulgas esitatud järgmised soovitused: i) selgitada, millist liiki kahju keegi võib sisse nõuda; ii) hõlbustada tarbijate ja teiste kaudsete kahjusaajate positsiooni olukorras,

⁵⁸ EÜT L 205, 2.8.2002, lk 1.

⁵⁹ http://ec.europa.eu/energy/coal/consultations/2009_07_15_en.htm

⁶⁰ Ühenduse suunisted riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris aastateks 2007–2013 (ELT C 319, 27.12.2006, lk 1).

⁶¹ Komisjoni määrus (EÜ) nr 1535/2007, 20. detsember 2007, milles käsitletakse EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes põllumajandustoodete tootmise sektoris (ELT L 337, 21.12.2007, lk 35).

⁶² KOM(2009) 206 lõplik, millele on lisatud komisjoni talituste töödokument SEK(2009) 574 lõplik.

⁶³ KOM(2008) 165 lõplik, vt <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/index.html>.

kus ebaseaduslik ülemäärane hind on neile üle kantud; iii) parandada kahjude sissenõudmise järelemeetmete mõjusust, nähes ette, et siseriiklike konkurentsiasutuste rikkumismenetluses tehtavas lõplikus otsuses on esitatud piisavalt tõendeid rikkumise kohta; iv) tagada, et nõude esitajatel on õiglane juurdepääs asitõenditele andmete avaldamise kaudu kohtumenetluse käigus; v) pakkuda tõhusat kollektiivset õiguskaitset ning vii) soovitada eeskirju eesmärgiga tagada täitmise eraõigusliku ja riikliku tagamise sujuv vastastikune toimimine, sealhulgas leebema kohtlemise programmide kaitse.

65. Nii Euroopa Parlament kui ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võtsid 2009. aasta märtsis vastu arvamused, milles toetati valges raamatus sisalduvat lähenemisviisi. Komisjoni talitused on alustanud tööd tehniliste vahenditega, mille eesmärk on saavutada valges raamatus püstitatud eesmärgid, võttes samas nõuetekohaselt arvesse avaliku konsultatsiooni käigus esitatud arvamusi ja märkusi. Lisaks on komisjoni talitused alustanud tööd soovituslike suunistega monopolidevastaste eeskirjade rikkumise korral kahjude väljaselgitamise kohta.

Kartellid

66. Komisjon võttis 2009. aastal vastu kuus kartelliotsust⁶⁴, määrates 43 ettevõtjale⁶⁵ trahve summas 1,62 miljardit eurot. Ta pööras jätkuvalt suurt tähelepanu kartellide avastamisele, uurimisele ja nende suhtes sanktsioonide kehtestamisele. Esimest kohta tehti kartelliotsused Slovakkia ja Sloveenia ettevõtjate suhtes (kaltsiumkarbiidi juhtum – seoses kaltsiumkarbiidi pulbri ja graanulitega gaasi- ja metallurgiatööstuses). Võitlus rahvusvaheliste mõõtmega kartellide vastu osutus väga edukaks, väljendudes otsustes laadimisvoolikute juhtumi⁶⁶ (turgude jagamise ja hinnakokkuleppe kartell, mis käsitles laadimisvoolikuid, mida kasutati nafta ja muude naftatoodete laadimiseks avamererajatiste alustelt laevadele ja sealt tagasilaadimiseks avamererajatistesse, ning mille puhul EL tegi koostööd USA, Ühendkuningriigi ja Jaapaniga), elektritransformaatorite juhtumi⁶⁷ (turgude jagamise kokkuleppe Euroopa ja Jaapani tootjate vahel seoses elektritransformaatoritega, autotransformaatorite ja põikreaktoritega, mille pinge on 380 kV või enam) ning termostabilisaatorite juhtumi (turgude jagamise ja hinnakokkuleppe kartell seoses plastmassi lisaainetega, mis hõlmas ELi, USA ja Šveitsi ettevõtjaid) kohta.
67. Pärast seda, kui Esimese Astme Kohus tühistas 2007. aastal otsuse betooni sarrusvarraste kohta⁶⁸, võttis komisjon 30. septembril taas kord vastu oma 2002. aastal tehtud esialgse otsuse ja karistas kõiki kaheksat ettevõtjat, määrates neile peaaegu identsed trahvid⁶⁹.

⁶⁴ Juhtumid COMP/39406 *laadimisvoolikud*; COMP/39401 *E.on/GDF*; COMP/39396 *kaltsiumkarbiid*; COMP/37956 *betooni sarrusvardad (otsuse uuesti vastuvõtmine)*; COMP/39129 *elektritransformaatorid* ning COMP/38589 *termostabilisaatorid*.

⁶⁵ Hõlmab ettevõtjaid, kellele trahve ei kohaldata, nt trahvidest vabastamist taotlevad ettevõtjad. Kui otsus langetati enam kui ühe samasse rühma kuuluva juriidilise üksuse kohta, loetakse neid üheks.

⁶⁶ Vt 2007. aasta konkurentsiaruanne, lk 43.

⁶⁷ [Vt pressiteade IP/09/1432](#).

⁶⁸ Kohtuasi T-77/03 *Feralpi Siderugica SpA/komisjon* (EKL 2007, lk II-139; avaldatud kokkuvõte).

⁶⁹ Uuesti vastuvõetud otsusega määras komisjon 83 250 miljoni euro suuruse trahvi, vähendades trahvi ühe ettevõtja puhul 16 140 miljonilt eurolt 14 350 miljoni euroni selle ettevõtja suhtelise suuruse muutuse tõttu. [Vt pressiteade IP/09/1389](#).

Muud kokkulepped ja kooskõlastatud tegevus

68. Kohaldades monopolidevastaseid eeskirju muude kui kartellijuhtumite suhtes, võttis komisjon 14. oktoobril vastu kohustusi sisaldava otsuse⁷⁰, millega muudeti õiguslikult siduvaks kohustused, mille pakkus välja Rahvusvaheline Klassifikatsiooniühingute Assotsiatsioon (edaspidi „IACS”), et käsitleda EÜ asutamislepingu artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohase uurimise käigus tõstatatud probleeme ülemaailmsel laevade klassifitseerimise turul.
69. 2009. aastal vaadati läbi mitmed lähiajal kehtivuse kaotavad grupierandi määrused ja vajadusel ka nendega kaasnevad suunised seoses ELi toimimise lepingu artikli 101 kohaldamisega. Lävivaatamine on eelkõige seotud vertikaalseid ja horisontaalseid kokkuleppeid käsitlevate grupierandi määrustega, kindlustussektorit käsitleva grupierandi määrusega⁷¹ (vt osa 2.1) ning mootorsõidukite grupierandi määrusega (vt osa 2.9).
70. Komisjon esitas juulis avalikule konsultatsioonile vertikaalkokkuleppeid käsitleva grupierandi määruse ja suuniste eelnõu. On tehtud ettepanek sisuliselt säilitada kehtivad eeskirjad, kuid neid kohandada ja täiustada, et võtta arvesse eelkõige ostjate turujõu alal turul toimunud muutusi ning internetimüügi pidevat kasvu.
71. Horisontaalsete kokkulepete osas on suuniste⁷² läbivaatamine seotud spetsialiseerumiskokkuleppe grupierandi määruse⁷³ ja uurimis- ja arenduskokkulepete grupierandi määruse läbivaatamisega⁷⁴. Horisontaalseid kokkuleppeid käsitlevad suunised ei hõlma mitte ainult spetsialiseerumis- ning uurimis- ja arenduskokkuleppeid, vaid ka muud liiki kokkuleppeid, näiteks tootmis-, müügi- ja ühisostude kokkuleppeid.
72. Lisaks võeti vastu määrus (EÜ) nr 906/2009 EÜ asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta liinilaevandusettevõtjate teatavat liiki kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse suhtes (konsortsiumid)⁷⁵. See määrus võimaldab liinilaevandusettevõtjatel teatavatel tingimustel teha operatiivset koostööd ühise liinilaevandusteenuse pakkumisel. Seda liiki koostöö on vabastatud ELi konkurentsieeskirjade kohaldamisest alates 1995. aastast. Uus määrus jõustub 25. aprillil 2010 ning jääb kehtima viieks aastaks.

⁷⁰ Juhtum [COMP/39416 Laevade klassifitseerimine](#).

⁷¹ Komisjoni määrus (EÜ) nr 358/2003, 27. veebruar 2003, asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse suhtes kindlustussektoris ([ELT L 53, 28.2.2003, lk 8](#)).

⁷² Komisjoni teatis – Suunised artikli 81 kohaldamise kohta horisontaalsete koostöölepete suhtes, EÜT C 3, 6.1.2001, lk 2.

⁷³ Komisjoni määrus (EMÜ) nr 2658/2000, 29. november 2000, asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta spetsialiseerumiskokkuleppe liikide suhtes; EÜT L 304, 5.12.2000, lk 3.

⁷⁴ Komisjoni määrus (EMÜ) nr 2659/2000, 29. november 2000, asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta uurimis- ja arenduskokkuleppe liikide suhtes, EÜT L 304, 5.12.2000, lk 7.

⁷⁵ ELT L 256, 29.9.2009, lk 31.

Turgu valitseva seisundi kuritarvitamine (ELi toimimise lepingu artikkel 102)

73. Komisjoni suunised tema täitetegevuse prioriteetide kohta EÜ asutamislepingu artikli 82 kohaldamisel turgu valitsevate ettevõtjate kuritahtliku konkurentide tõrjuva tegevuse suhtes avaldati Euroopa Liidu Teatajas 24. veebruaril⁷⁶.
74. Komisjon võttis vastu lõpliku otsuse energiasektori (RWE ja GdF) ja IT-sektori (Intel, Microsoft ja Rambus) kohta. Lisaks otsustas ta algatada menetlused elektroonilise side sektoris (Poola ja Slovakkia lairibaturgu valitsevate operaatorite puhul) ning finantsteenuste sektoris (Standard & Poor's ja Thomson Reuters). Üksikasjalikumad teavet saab käesoleva aruande konkreetset sektorit käsitlevast osast.
- 13. Liikmesriikide meetmed (avalik-õiguslikud ettevõtjad ja/või eri- või ainuõigusi omavad ettevõtjad) – ELi toimimise lepingu artikkel 106**
75. Komisjon saatis 2. veebruaril Slovaki Vabariigile põhjendatud arvamuse⁷⁷, nõudes, et nimetatud liikmesriik viiks oma konkurentsiseaduse vastavusse ELi õigusega. 25. juunil lõpetas ta rikkumismenetluse⁷⁸, kui vaidlustatud sätted olid täies mahus alates 1. juunist kehtetuks tunnistatud. Slovaki Vabariigi suhtes on ikka veel pooleli rikkumismenetlus seoses Slovakkia postiseadust käsitleva komisjoni 2008. aasta otsuse mitterakendamise⁷⁹.
76. Augustis võttis komisjon vastu otsuse, millega kiitis heaks Kreeka võetud kohustused eesmärgiga tagada õiglane juurdepääs Kreeka pruunsöemaardlatele⁸⁰.
77. Pärast pankade poolt säästuarvelt Livret A maksete teostamise alustamist lõpetati oktoobris Prantsusmaa vastu 2007. aastal algatatud rikkumismenetlus.

1.4 Ühinemiste kontrollimine

1.4.1. Eeskirjade väljatöötamine ja kohaldamine

78. Teavitatud ühinemiste arv jäi 2009. aastal alla eelmistel aastatel saavutatud rekordtasemetele. Kokku teavitati komisjoni 259 tehingust ning vastu võeti 243 lõplikku otsust. Neis lõplikes otsustes kiideti 225 tehingut tingimusteta heaks esimeses etapis, 82 tehingut kiideti tingimusteta heaks tavamenetluses ja 143 (ehk 63,6 %) lihtsustatud menetluses. Esimeses etapis anti teatavatel tingimustel heakskiit 13 tehingule. Lisaks algatas komisjon viis teise etapi menetlust ja võttis kolm otsust vastu teatavatel tingimustel. Teises etapis võeti tagasi kaks juhtumit ning esimeses etapis kuus juhtumit. Aasta jooksul ei võetud vastu ühtegi keelavat otsust.

⁷⁶ ELT C 45, 24.2.2009, lk 7.

⁷⁷ [Vt pressiteade IP/09/200](#), 2.2.2009.

⁷⁸ Vt pressiteade [IP/09/1182](#), 23.7.2009. Selle juhtumi edukal lahendamisel tugineti Tšehhi Vabariigi vastu algatatud eelmisele rikkumismenetlusele, kus samalaadne problemaatiline õigusakt tunnistati kehtetuks 2007. aastal.

⁷⁹ Juhtum COMP/39562, *Slovakkia postiseadus* ([ELT C 322](#), 17.12.2008, lk 10). Vt ka pressiteade [IP/08/1467](#), 7.10.2008.

⁸⁰ ELT C 243, 10.10.2009, lk 5.

1.4.2. Artikkel 21

79. EÜ ühinemismääruse artikli 21 lõikega 4 antud pädevus võimaldab komisjonil sekkuda, kui liikmesriigid keelavad või piiravad kodumaiste ettevõtjate ülevõtmist teiste liikmesriikide ettevõtjate poolt, ning liikmesriikide sellist toimimist takistada ja see lõppkokkuvõttes ära hoida. Selle sättega nähakse ette ka menetlusraamistik, mis võimaldab vahetada liikmesriikidega õigeaegselt arvamusi eesmärgiga eristada protektsionistlike eesmärkidega sekkumist tõelisest õiguspärase avalike huvide (peale konkurentsi) kaitsmisest. Alates jõustumisest on artiklit 21 kohaldatud vähem kui 20 juhtumi puhul. Pärast perioodi, mil artiklit 21 kohaldati sagedamini, ei algatatud 2009. aastal selle sätte alusel ühtegi uut menetlust.

1.4.3 Ühinemisi käsitlev aruanne

80. Viis aastat pärast ühinemismääruse jõustumist esitas komisjon nõukogule aruande kohaldamise kohta⁸¹. Aruandes jõutakse järeldusele, et pädevuse kindlaksmääramisel kasutatavad künnised ja üleandmise mehhanismid on pakkunud asjakohast õigusraamistikku juhtumite paindlikuks üleandmiseks ja edasiandmiseks komisjoni ja siseriiklike konkurentsiasutuste vahel. Lisaks leitakse aruandes, et teatamisjärgse üleandmise mehhanismid on juhtumite edasiandmisel kasulikud ka pärast teatamiseelse üleandmise mehhanismide kasutuselevõttu.
81. Lõpetuseks tuuakse aruandes välja valdkonnad, mida saab veelgi parandada, näiteks nn kahe kolmandiku reegli toimimine, nende juhtumite käsitlemise viis, millest on teavitanud kolm või enam siseriiklikku konkurentsiasutust (ühtse kontaktpunkti põhimõte), ning siseriiklike eeskirjade edasine lähendamine ühenduse eeskirjadele.

2 VALDKONNASISENE ARENG

2.1. Finantsteenused

82. Finantsturud on kaasaegse majanduse toimimiseks äärmiselt olulised. Aasta on finantssektorile olnud äärmiselt raske ning komisjonil on olnud juhtiv roll õiguskindluse tagamisel riigiabi ja ühinemiste kontrolli valdkonnas⁸².
83. Finantsturgude andmete edastamise valdkonnas algatati ametlik menetlus reitinguagentuuri Standard & Poor's vastu, kes väidetavalt kuritarvitab oma turgu valitsevat seisundit seoses rahvusvaheliste väärtpaberite identifitseerimisnumbrite (ISIN-koodide)⁸³ väljastamise ja litsentseerimisega. Lisaks algatas komisjon

⁸¹ Komisjoni teatis nõukogule – Aruanne määruse nr 139/2004 toimimise kohta, ning sellega kaasnev komisjoni talituste töödokument, 18. juuni 2009 (KOM(2009) 281 lõplik).

⁸² Üksikasjalikuma teabe saamiseks vt käesoleva aruande eripeatükki.

⁸³ ISIN-koodid on rahvusvahelised väärtpaberite identifitseerimiskoodid ning neid reguleerib Rahvusvahelise Standardiorganisatsiooni (ISO) standard 6166. Need on hädavajalikud mitmete operatsioonide puhul, mida finantsasutused teostavad (nt aruandlus ametiasutustele või lõpparveldus ja tasaarveldus) ning neid ei saa asendada väärtpaberite muude identifitseerimiskoodidega. Vt ka märgukiri [MEMO/09/508](#).

ametliku uurimise Thomson Reuters'i vastu seoses RIC-koodide⁸⁴ (*Reuters Instrument Codes*) kasutamise.

84. Komisjon algatas 2008. aastal uurimise VISA Europe'i piiriüleste mitmepoolsete vahendustasude osas ja edastas aprillis vastuväited. Mais tellis komisjon välisuuringu, milles võrreldi sularahamaksete ja kaardimaksete kulusid.
85. Komisjon jätkas 2007. aastal MasterCard'i piiriüleste mitmepoolsete vahendustasude osas tehtud keelava otsuse rakendamise jälgimist. Aprillis nõustus MasterCard taas sisse viima märkimisväärselt madalamad piiriülesed mitmepoolsed vahendustasud⁸⁵, tühistama aastamaksu tõusu ning muutma oma süsteemi eeskirju, et suurendada läbipaistvust ja konkurentsi maksekaartide turul⁸⁶. Nende lubaduste rakendamist jälgib põhjalikult sõltumatu usaldusisik.
86. Komisjon vaatas läbi 31. märtsil 2010 kehtivuse kaotava kindlustussektori grupierandi määruse⁸⁷ toimimise. Läbivaatuse tulemusel uuendatakse grupierandi määruse eelnõuga kahte liiki kokkulepete suhtes kehtivaid erandeid: ühised andmekogud, tabelid ja uuringud ning kaaskindlustus- ja kaasedasikindlustuskoondised. Eelnõu avaldati 5. oktoobril konsulteerimiseks kaheksa nädala jooksul.
87. Ühtsele euromaksete piirkonnale (*Single Euro Payments Area*, SEPA) pöörati monopolidevastase võitluse edendamisel finantsteenuste valdkonnas erilist tähelepanu. SEPA on iseregulatsiooni algatus, mille käivitas Euroopa pangandussektor ja mida juhivad Euroopa Maksenõukogu (*European Payment Council*, edaspidi „EPC“). Algatuse eesmärk on kehtestada integreeritud euromaksete ala, kus välismakseid teha on sama lihtne ja tõhus kui kodumaiseid makseid.
88. 2009. aastal toimusid mitteametlikud arutelud võimalike uute liitujatega – eelkõige ettevõtjatega Payfair ja Monnet – peamiselt selleks, et selgitada välja nende kavandatud rahastamismehhanismide vastavus konkurentsieeskirjadele ning soodustada tõhusat SEPA tingimustele vastavat konkurentsi maksekaartide turul.
89. EPCga 2007. aastal alustatud dialoog jätkus 2009. aastal, keskendudes SEPA otsearveldussüsteemi vahendustasudele, EPC ja kavade juhtimisele ning standardimisele. Märtsis tegid komisjon ja Euroopa Keskpank (EKP) ühisavalduse, milles selgitati SEPA otsearveldussüsteemi rahastamis põhimõtteid, sealhulgas võimalust küsida mõnes liikmesriigis ajutiselt mitmepoolseid vahendustasusid⁸⁸. 2. novembril jõustus määrus (EÜ) nr 924/2009⁸⁹ piiriüleste maksete kohta ning

⁸⁴ RIC-koodid on lühikesed tähtedest ja numbritest koosnevad koodid, millega identifitseeritakse väärtapabereid ja nende kauplemiskohti. Neid kasutatakse Thomson Reuters'i reaalaaja andmevoogudest teabe saamiseks, nt reaalaajas teave börsihindade kohta kindlal väärtapaberiturul. Vt ka pressiteade [IP/09/1692](#), 10.11.2009.

⁸⁵ Uue meetodi kohaselt on tehingu mitmepoolse vahendustasu maksimaalset kaalutud keskmist nüüd vähendatud 0,30 %ni tarbijate krediitkaartide puhul ning 0,20 %ni tarbijate deebetkaartide puhul.

⁸⁶ Vt pressiteade [IP/09/515](#) ja märgukiri MEMO/09/143.

⁸⁷ Komisjoni määrus (EÜ) nr 358/2003, 27. veebruar 2003, asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse suhtes kindlustussektoris ([ELT L 53, 28.2.2003, lk 8](#)).

⁸⁸ [Euroopa Komisjoni ja Euroopa Keskpanka ühisavaldus, milles selgitatakse tulevase SEPA otsearveldussüsteemi ärimudeli teatavaid aluspõhimõtteid](#), SEK(2009) 397.

⁸⁹ ELT L 266, 9.10.2009, lk 11.

komisjon ja EKP avaldasid suunised SEPA otsearveldussüsteemi pikaajalise rahastamise kohta⁹⁰. Suunised käsitlevad ajavahemikku, mil ajutised mitmepoolsed vahendustasud enam ei kehti.

90. Komisjon viis 3. novembrist 14. detsembrini läbi avaliku konsultatsiooni, mis käsitles SEPA otsearveldussüsteemis osalejatele pakutavaid täiendavaid suuniseid selle kohta, kuidas hinnatakse kollektiivseid rahastamismehhanisme Euroopa konkurentsieskirjade alusel. Pärast konsultatsiooni võib komisjon vajaduse korral otsustada vastu võtta täiendavad suunised, et pakkuda suuremat selgust ja prognoositavust üldise analüüsiraamistiku osas.

2.2. Energeetika ja keskkond

91. Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid 6. aprillil vastu kliima- ja energiaalase õigusaktide paketi, mis sisaldab meetmeid kliimamuutustega võitlemiseks ja taastuvenergia edendamiseks ning mille kohta komisjon esitas ettepaneku 2008. aasta jaanuaris. Pakett sisaldab direktiivi taastuvenergia kohta, kehtestades säästlikkuse kriteeriumid biokütuste ja vedelate biokütuste suhtes⁹¹, mis on asjakohased ka riigiabi hindamiseks selles valdkonnas. Lisaks võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu direktiivi, millega vaadatakse üle ELi heitkogustega kauplemise süsteem kasvuhoonegaaside puhul⁹².
92. Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid 13. juulil vastu elektrienergia siseturu paketi⁹³ ning 16. juulil võttis komisjon vastu määruse ettepaneku gaasivarustuse kindluse tagamise meetmete kohta.
93. Komisjon on olnud väga aktiivne konkurentsipoliitika jõustamisel energiasektoris, tuginedes energiasektori uurimise⁹⁴ käigus saadud teadmistele. Tõhusa konkurentsi arendamine neil turgudel peaks kaasa tooma suurenenud varustuskindluse, vähenenud keskkonnamõju, suurema innovatsiooni ning energiapakkumise ELi majapidamistele ja ettevõtjatele konkurentsivõimelisemate hindadega.
94. 18. märtsil võeti vastu otsus⁹⁵ RWE poolt maagaasiturule sulgemise juhtumi kohta. Sellega tunnustati RWE poolt kavandatud loovutamise õiguslikult siduvaks ning uurimine lõpetati. Samamoodi muudeti GDF Suez'i pakutud kohustused⁹⁶ õiguslikult siduvaks määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 9 kohase otsuse vastuvõtmisega 2. detsembril. Kohustused muudavad konkurentide sisenemise Prantsusmaa gaasiturule lihtsamaks. Lisaks alustas komisjon 4. novembril Prantsusmaa

⁹⁰ [EÜ asutamislepingu artikli 81 kohaldatavus mitmepoolsete pankadevaheliste maksete suhtes SEPA otsearveldussüsteemis; SEK\(2009\) 1472.](#)

⁹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/28/EÜ, 23. aprill 2009, taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 140, 5.6.2009, lk 16).

⁹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/29/EÜ, 23. aprill 2009, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, et täiustada ja laiendada ühenduse kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteemi (ELT L 140, 5.6.2009, lk 63).

⁹³ ELT L 211, 14.8.2009.

⁹⁴ Komisjoni teatis – Määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 17 alusel algatatud Euroopa gaasi- ja elektrisektoreid käsitlev uurimine (Lõpparuanne) (KOM(2006) 851 (lõplik), 10.1.2007), ning konkurentsi peadirektoraadi aruanne energiasektori uurimise kohta (SEK(2006) 1724, 10.1.2007).

⁹⁵ [Vt pressiteade IP/09/410](#), 18.3.2009.

⁹⁶ Juhtum COMP/39316.

energiaettevõtja EDF välja pakutud kohustuste turutesti EDFi poolt tarbijate turule juurdepääsu piiramise juhtumi raames⁹⁷. Koos Prantsusmaa valitsuse rakendatava reguleeritud elektrienergiaturu reformiga⁹⁸ võivad selle juhtumiga kaasnevad kohustused kujutada endast olulist sammu täiesti konkrentsil põhineva elektrienergiaturu loomisel Prantsusmaal. 22. detsembril 2009 edastati E.ON AG-le ja tema tütarettvõtjatele, sealhulgas E-ON Ruhrgas'ile ja E.ON Gastransport GmbH'le määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 9 kohane esialgne hinnang, milles väljendati muret ELi toimimise lepingu artikli 102 (endine EÜ asutamislepingu artikkel 82) rikkumise üle. Samal ajal valmistas komisjon ette määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 27 lõike 4 kohase teatise turutesti kohta.

95. Energeetikat valdkonnas võttis komisjon 8. juulil vastu määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 7 kohase otsuse, määrates E.ONile ja GDF Suez'ile trahvid kogusummas 1106 miljonit eurot turu jagamise eest⁹⁹. Need on esimesed trahvid, mille komisjon on kehtestanud monopolidevastaste eeskirjade rikkumise eest energiasektoris, ning nad moodustaid kokku kõige suurema 2009. aastal määratud trahvi. 6. märtsil edastati ENI S.p.A.-le vastuväited¹⁰⁰ selle kohta, kuidas ettevõte haldas ja käitis maagaasijuhtmeid. 23. aprillil algatati menetlus Svenska Kraftnät¹⁰¹ juhtumi puhul. 6. oktoobril algatas komisjon turutesti¹⁰², kutsudes huvitatud isikuid esitama märkusi Rootsi põhivõrguettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri Svenska Kraftnät (SvK) pakutud kohustuste kohta.
96. Komisjon kiitis koos parandusmeetmetega heaks kolm ühinemist gaasi- ja elektritarne valdkonnas: Nuon Energy omandamine Vattenfall'i poolt¹⁰³, Essent'i ost RWE poolt¹⁰⁴ ning Segebel'i omandamine EDFi poolt¹⁰⁵. Tingimusteta kiideti heaks kaks juhtumit¹⁰⁶, mis tulenesid E.ON monopolidevastaste eeskirjade rikkumise menetlustega¹⁰⁷ kaasnevatest parandusmeetmetest.
97. Riigiabi kontrolli valdkonnas tehti edusamme Prantsusmaa reguleeritud elektrienergia tariifide juhtumis¹⁰⁸. Prantsusmaa valitsus tegi 19. septembril teatavaks reformikava, millega nähakse ette tariifide järk-järguline kaotamine ja luuakse mehhanism, mille eesmärk on süvendada konkrentsi elektrienergia turul, tagades konkrentidele reguleeritud hinna eest juurdepääsu teatud protsendile EDFi tuumajaamade tootmisvõimsusest. Enne kui komisjon saab langetada lõpliku otsuse, peab Prantsusmaa vastu võtma oma õigusakti¹⁰⁹.

⁹⁷ Juhtum COMP/39386, *pikaajalised elektrienergialepingud Prantsusmaal*.

⁹⁸ [Vt märgukiri MEMO/09/394](#).

⁹⁹ Juhtum COMP/39401. [Vt pressiteade IP/09/1099](#), 8.7.2009.

¹⁰⁰ Juhtum COMP/39315. [Vt märgukiri MEMO/09/120](#), 19.3.2009.

¹⁰¹ Juhtum COMP/39351. [Vt märgukiri MEMO/09/191](#), 23.4.2009.

¹⁰² Vt pressiteade [IP/09/1425](#), 6.10.2009.

¹⁰³ Juhtum COMP/M.5496, otsus ettevõtjate Vattenfall ja N.V. Nuon Energy kohta.

¹⁰⁴ Juhtum COMP/M.5467, RWE/Essent.

¹⁰⁵ Juhtum COMP/M.5549, EDF/Segebel.

¹⁰⁶ Juhtum COMP/M.5512, Electrabel/E.ON (teatavad varad) ja juhtum M.5519, E.ON/Electrabel (omandatud varad).

¹⁰⁷ Juhtumid COMP/39388 ja COMP/39389, E.ON, elektrienergia.

¹⁰⁸ Juhtum C17/2007 (ex NN19/07), *Reguleeritud elektritariifid Prantsusmaal* (ELT C 96, 25.4.2009, lk 18).

¹⁰⁹ Märgukiri MEMO/09/394, 15.9.2009.

98. Veneto ja Sardiinia Alcoa tehaste soodustariifide juhtumi¹¹⁰ puhul võeti 18. novembril vastu negatiivne otsus ja anti korraldus abi tagasi nõuda.
99. Taastuvenergia valdkonnas kiitis komisjon heaks Küprose abikava¹¹¹, kolm Taani abikava¹¹² ning Austria abikava, millega anti taastuvenergiatootjatele toetust soodustariifide kehtestamiseks¹¹³. Samaaegselt algatati Austria abikava põhjalik uurimine, kuna mõned selle sätted näivad soosivat suuri energiatarbijaid¹¹⁴.
100. Teatavatel tingimustel anti heakskiit Taani projektile, mille eesmärk on vabastada CO₂ maksust ELi heitkogustega kauplemise süsteemiga hõlmatud ettevõtjad¹¹⁵. Lisaks kiitis komisjon heaks maksu vähendamise Taani tsemenditööstuse puhul, kusjuures tegemist on esimese juhtumiga, mis kiideti heaks keskkonnaabi suunistes sisalduvate, keskkonnamaksu vähendamise kujul antavat abi käsitlevate uute eeskirjad alusel¹¹⁶. Teisalt jõudis komisjon järeldusele, et samalaadne maksuvabastus Madalmaade keraamikatööstuse puhul ei olnud ühisturuga kokkusobiv¹¹⁷, sest maksuvabastust ei peetud vajalikuks ega proportsionaalseks.
101. Komisjon kiitis heaks Ühendkuningriigi abikava, millega kehtestatakse energiatarbimisega seotud CO₂ heitkogustega kauplemise süsteem¹¹⁸. Lisaks võeti vastu Poola¹¹⁹, Leedu¹²⁰ ja Bulgaaria¹²¹ abikavad, millega nähakse ette maksu vähendamine eesmärgiga stimuleerida teatavat liiki biokütuste tootmist.
102. Komisjon käsitles mitmeid Austria meetmeid, millega edendati elektri- ja soojusenergia tootmist¹²² ja jaotamise infrastruktuuri¹²³, kiitis heaks kolm Poola abikava seoses kütte jaotusvõrkude¹²⁴ ja taastuvenergia elektriühendusvõrkudega¹²⁵ ning elektri jaotusvõrkude moderniseerimisega¹²⁶. Komisjon kiitis samuti heaks

¹¹⁰ Juhtum C36b/2006, *Elektri soodustariif – Alcoa* (avaldamata).

¹¹¹ Juhtum N143/2009, *Abikava eesmärgiga julgustada elektrienergia tootmist suurtest ärilistest tuule-, päikese ja fotogalvaanilistest süsteemidest ning biomassist* (ELT C 247, 15.10.2009, lk 2).

¹¹² Juhtum N359/2008, *Abi biomassi põletamisest saadud elektrienergiale* (ELT C 179, 1.8.2009, lk 1); Juhtum N354/2008, *Abi uutest tuuleturbiinidest saadud elektrienergiale* (ELT C 143, 24.6.2009, lk 6); Juhtum N356/2008, *Abi biogaasiga toodetud elektrienergiale* (ELT C 151, 3.7.2009, lk 16).

¹¹³ Juhtum N446/2008, *2008. aasta rohelise energia seaduse teine muutmine* (ELT C 217, 11.9.2009, lk 12).

¹¹⁴ Juhtum C24/2009 (ex N446/2008), *2008. aasta rohelise energia seaduse teine muutmine* (ELT C 217, 11.9.2009, lk 12).

¹¹⁵ Juhtum C41/2006, *CO₂ maksu muutmine kvootidega reguleeritud kütusetarbimise puhul tööstuses* (avalik versioon ei ole veel kättesaadav).

¹¹⁶ Juhtum N327/2008, *NO_x maksu vähendamine suurtele saastajatele ja saastamist vähendavatele ettevõtjatele ning maksu vähendamine biogaasi ja biomassi puhul*.

¹¹⁷ Juhtum C5/2009 (ex N210/2008), *Keraamikatootjate vabastamine keskkonnamaksust*.

¹¹⁸ Juhtum N629/2008, *Süsiniku vähendamise kohustus*.

¹¹⁹ Juhtum N57/2008, *Biokütusega seotud tegevusabi – Poola* (ELT C 247, 15.10.2009, lk 1).

¹²⁰ Juhtum N372/2007, *Biokütusega seotud toetus* (ELT C 106, 8.5.2009, lk 14).

¹²¹ Juhtum N607/2008, *Maksu vähendamine biokütuste puhul (Bulgaaria)*.

¹²² Juhtum N461/2008, *Soojus- ja elektrienergia koostootmise jaamade seadus* (ELT C 109, 13.5.2009, lk 1).

¹²³ Juhtum N485/2008, *Kaugkütte ja -jahutuse infrastruktuuri ning jahutusseadmete abikava* (ELT C 191, 14.8.2009, lk 1).

¹²⁴ Juhtum N54/2009, *Abi kütte jaotusvõrkude ajakohastamiseks Poolas* (ELT C 204, 29.8.2009, lk 2).

¹²⁵ Juhtum N55/2009, *Abi taastuvenergia elektriühendusvõrkude ehitamiseks ja moderniseerimiseks Poolas* (ELT C 206, 1.9.2009, lk 3).

¹²⁶ Juhtum N56/2009, *Abi elektri jaotusvõrkude moderniseerimiseks ja asendamiseks Poolas* (ELT C 206, 1.9.2008, lk 4).

abikava seoses pakkumisega, mille eesmärk on viia läbi kaks projektieelse kavandamise ja teostatavuse uuringut (FEED-uuringud) kahe Ühendkuningriigis läbiviidava näidisprojekti kohta süsinikdioksiidi tööstuslikuks kogumiseks ja säilitamiseks¹²⁷.

103. Lõpetuseks kiitis komisjon ajutise raamistiku¹²⁸ alusel heaks Prantsusmaa¹²⁹, Saksamaa¹³⁰, Hispaania¹³¹, Itaalia¹³² ja Ühendkuningriigi¹³³ siseriiklikud abikavad, mille eesmärk on säilitada investeeringud keskkonnale kasulikesse toodetesse (st keskkonnasõbralikesse toodetesse). Abikavasid käsitleti kiirmenetluse korras.

2.3. Elektrooniline side

104. Elektroonilise side teenuste osutajad jätkasid tegutsemist elektroonilise side alase ELi reguleeriva raamistiku piires¹³⁴. Reguleeriva raamistiku kohane *ex ante* regulatsioon tugineb konkurentsioiguse põhimõtetele. Siseriiklikud reguleerivad asutused on sellise lähenemisviisi elektroonilise side turgude hindamisel omaks võtnud.
105. Komisjon sai 2009. aastal siseriiklikelt reguleerivatelt asutustelt 161 teatist ja võttis raamdirektiivi artiklis 7 sätestatud ühenduse konsultatsioonimehhanismi alusel vastu 87 märkustega kirja ja 59 märkusteta kirja, kusjuures üheksa juhtumit oli aasta lõpus veel lõpetamata. Ühel juhul¹³⁵ tekkisid komisjonil tõsised kahtlused teatatud meetmete ELi õigusega kokkusobivuses ja ta algatas teise etapi uurimismenetluse.
106. Komisjon andis 7. mail välja soovitusel põhineva lõpetamise tasude kohta¹³⁶, sätestades meetodika kõne lõpetamise tasude reguleerimiseks, eesmärgiga tagada regulatiivsete

¹²⁷ Juhtum N74/2009, *Süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise näidisprojekti FEED-uuringud* (ELT C 203, 28.8.2009, lk 2).

¹²⁸ Ühenduse riigiabi meetmete ajutine raamistik praeguses finants- ja majanduskriisis rahastamisele juurdepääsu toetamiseks (ELT C 83, 7.4.2009, lk 1).

¹²⁹ Juhtum N11/2009, *Keskkonnasõbralikke tooteid tootvatele ettevõtjatele madala intressiga laenude andmise ajutine kord* (ELT C 106, 8.5.2009, lk 22).

¹³⁰ Juhtum N426/2009, *Keskkonnasõbralike toodete tootmiseks ette nähtud madala intressiga laenude föderaalne raamistik* (ELT C 225, 18.9.2009, lk 2).

¹³¹ Juhtum N140/2009, *Autotööstuse konkurentsivõimekava – keskkonnasõbralikumate toodete tootmiseks suunatud investeeringute realiseerimine* (ELT C 146, 26.6.2009, lk 2).

¹³² Juhtum N542/2009, *Abi keskkonnasõbralike toodete tootmiseks*.

¹³³ Juhtum N72/2009, *Ajutine abi keskkonnasõbralike toodete tootmiseks* (ELT C 145, 25.6.2009, lk 7).

¹³⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/21/EÜ, 7. märts 2002, elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) ([EÜT L 108, 24.4.2002, lk 33](#)), Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/19/EÜ, 7. märts 2002, elektroonilistele sidevõrkudele ja nendega seotud vahenditele juurdepääsu ja vastastikuse sidumise kohta (juurdepääsu käsitlev direktiiv) ([EÜT L 108, 24.4.2002, lk 7](#)), Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/20/EÜ, 7. märts 2002, elektrooniliste sidevõrkude ja -teenustega seotud lubade andmise kohta (loadirektiiv) ([EÜT L 108, 24.4.2002, lk 21](#)), Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/22/EÜ, 7. märts 2002, universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul (universaalteenuse direktiiv) ([EÜT L 108, 24.4.2002, lk 51](#)), Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/58/EÜ, 12. juuli 2002, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) ([EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37](#)). Neid direktiive on hiljuti muudetud direktiividega 2009/140/EÜ ja 2009/136/EÜ (ELT L 337, 18.12.2009, lk 37 ja 11).

¹³⁵ Juhtum AT/2009/970, mis käsitleb Austria lairibajuurdepääsu hulгимүүгитurgu.

¹³⁶ Kõne lõpetamise tasu on hulгимүүгитurgu, mille kõne saaja operaator nõuab sisse helistaja võrguoperaatorilt. Tasul on märkimisväärne mõju tarbijate telefoniarvetele ning seepärast reguleerivad

läheneviiside ühtsus. 1. juulist hakati kohaldama uut ELi määrust ühendusesise rändluse kohta. Uusi eeskirju kohaldatakse kuni 2012. aasta suveni ning 2010. aasta suveks annab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aru nende toimimise kohta.

107. Komisjon julgustab võtma abimeetmeid, mille eesmärk on pakkuda kõikidele Euroopa kodanikele piisavat lairibaühendust mõistliku hinnaga. Kuni 2009. aastani on komisjon hinnanud umbes 2 miljardi euro¹³⁷ ulatuses riigiabi ja muud riiklikku rahastamist ja sellele heakskiidu andnud. Nende abikavade raames on tehtud enam kui 3 miljardi euro ulatuses investeringuid lairibavõrkudesse.
108. Septembris vastu võetud lairibasoonid ei käsitle ainult põhilistele lairibavõrkudele (ADSL, kaabelside, mobiilside, traadita ja satelliitide lairibateenused) ettenähtud abi, vaid ka toetust väga kiiretele järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrkudele (kiudoptilised võrgud ja täiustatud ajakohastatud kaabelvõrgud). Neis suunistes antakse ka lisaselgitusi kohtupraktika kohaldamise kohta lairibasektori suhtes juhul, kus liikmesriik tunnistab lairibavõrgu käitamise üldist majandushuvi pakkuvaks teenuseks. Sellega seoses kiitis komisjon heaks riikliku rahastamise 59 miljoni euro ulatuses järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrkude projektile Prantsusmaa Hauts-de-Seine'i departemangus¹³⁸.
109. Monopolidevastase võitluse valdkonnas algatas komisjon menetlused Poola ja Slovakkia lairibaturgu valitsevate ettevõtjate vastu¹³⁹.

2.4. Infotehnoloogia

110. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia sektor on eriti tähtis innovatsiooni edendamiseks ja digitaalrajanduse potentsiaali kasutamiseks. Infotehnoloogiaturgusid mõjutab sageli võrguefekt, nagu näitas ka komisjoni 2004. aasta *Microsofti* juhtum.¹⁴⁰ Võrguefekt võib kaasa tuua klientide kinnistamise ja ka turgu valitseva seisundi saavutamise, mis ei ole iseenesest probleem, kuid mille puhul võib osutada vajalikuks õigeaegne konkurentsioiguse jõustamine, et tagada asjaomastel või seotud turgudel võrdsetel tingimustel konkurents. Sega on koostalitlusvõimel ja standarditel keskne roll maailmas, mille osad on omavahel üha enam seotud.
111. Inteli juhtumil¹⁴¹ tehti 13. mail keelav otsus, milles leiti, et Intel oli rikkunud EÜ asutamislepingu artiklit 82, osaledes konkurentsivastases tegevuses, mille eesmärk oli kõrvaldada konkurendid x86 kesktööluseseadmete (CPU) turult. See tegevus kahjustas tarbijaid kogu EMPs. Õnneks oma konkurentide suutlikkust konkureerida võrdsetel tingimustel nende toodetega, kahjustas Inteli tegevus konkurentsi, vähendas tarbijate valikud ja takistas innovatsiooni. Otsusega määrati Intelile 1,06 miljardi euro suurune trahv, mis on suurim trahv, mille komisjon on

sesta siseriiklikud reguleerivad asutused. Komisjoni soovitus, 7. mai 2009, Euroopa Liidus püsiliini- ja mobiilikõne lõpetamise tasu reguleerimise kohta (ELT L 124, 20.5.2009).

¹³⁷ Mildest 1,5 miljardit eurot kujutab endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 tähenduses.

¹³⁸ Komisjoni 30. septembri 2009. aasta otsus seoses juhtumiga N331/2008 „Réseau à très haut débit en Hauts-de-Seine”. Veel avaldamata.

¹³⁹ Märgukiri [MEMO/09/203, 27.4.2009](#).

¹⁴⁰ Juhtum COMP/37.792, *Microsoft* (ELT L 32, 6.2.2007, lk 23).

¹⁴¹ Juhtum COMP/37990, *Intel* (ELT L 227, 22.9.2009, lk 13).

eales ühele ettevõtjale määranud. 22. juulil esitas Intel otsuse peale apellatsioonikaebuse Esimese Astme Kohtule¹⁴².

112. Komisjon muutis 16. detsembril 2009 õiguslikult siduvaks *Microsofti* kohustused, mille viimane oli välja pakkunud, et käsitleda probleeme, mille komisjon tõstas 2009. aasta jaanuaris oma vastuväidetes seoses *Microsofti* veebilehitseja Internet Exploreri sidumisega oma põhilise personaalarvutite operatsioonisüsteemiga Windows. Nende kohustuste tulemusena peaks EMP tarbija saama rohkem teavet veebilehitsejate kohta, laienema veebilehitsejate valik ning suurenema arvutitootjate valikuvabadus. *Microsoft* kohustus a) tegema EMP Windowsi operatsioonisüsteemiga arvuti kasutajaile tarkvarauuendusteenuse *Microsoft Update* kaudu arvutisse paigaldamiseks kättesaadavaks valikuakna, mille abil saavad kasutajad teha erapooletu valiku enimkasutatavate veebilehitsejate vahel, ning b) tegema operatsioonisüsteemis Windows 7 ja sellele järgnevas Windowsi versioonides EMP personaalarvutite tootjatele ja lõppkasutajatele kättesaadavaks Internet Exploreri kasutamise võimaluse sisse ja välja lülitamise mehhanismi.¹⁴³
113. Rambuse juhtumi puhul oli komisjon väljendanud muret, et ettevõtja Rambus nõudis ebamõistlikke autoritasusid peaaegu kõigis personaalarvutites kasutatavate teatavate dünaamiliste muutmälude (DRAM) kiipide patentide kasutamise eest. Komisjon võttis 9. detsembril 2009 vastu otsuse, millega muudeti õiguslikult siduvaks Rambuse pakutud kohustused, millega eelkõige piiratakse tema autoritasude määra.¹⁴⁴ DRAMide ülemaailmne müük ületas 2008. aastal 34 miljardi USA dollari künnise (enam kui 23 miljardit eurot). Rambus kohustus ülemaailmselt piirama oma autoritasude määra viie aasta jooksul. Ta nõustus loobuma autoritasudest asjaomaste varasema põlvkonna kiipide eest, sidudes selle maksimaalselt 1,5 %lise autoritasu määraga asjaomaste hilisema põlvkonna kiipide eest. See on märkimisväärselt madalam Rambuse poolt varem nõutud 3,5 %lisest autoritasust.
114. Juhtum tõestab taas kord, et tõhus standardite kehtestamise protsess peaks olema mittediskrimineeriv, avatud ja läbipaistev, et tagada samadel tingimustel toimiv konkurents ja võimaldada tarbijatel saada kasu tehnika arengust ja innovatsioonist¹⁴⁵. Praegu vaatab komisjon üle horisontaalseid kokkuleppeid käsitlevaid monopolivastase võitluse suuniseid ning ta kavatses konsolideerida kehtiva standardimisalase peatüki, et anda rohkem suuniseid standardite kehtestamise kohta. Eelnõu on avalikuks konsulteerimiseks valmis 2010. aasta alguses. Lisaks jätkab komisjon konkurentsile kahjulikku mõju avaldavate konkreetsete juhtumite uurimist ning sekkub vajaduse korral.

2.5. Meedia

115. Komisjon jätkas tarbijate ja ettevõtjate esindajatega internetikaubanduse ümarlaua kaudu arutelusid Interneti pakutavate ärivõimaluste ning Euroopas muusika ja kaupade *online*-jaemüügi kasvu takistavate asjaolude üle. Aruanne *online*-jaemüügi

¹⁴² Kohtuasi T-286/09: Intel vs. komisjon (ELT C 220, 12.9.2009, lk 41).

¹⁴³ Otsus on avaldatud konkurentsipeadirektoraadi veebisaidi osas „Monopolidevastane võitlus”.

¹⁴⁴ Otsuse mittekonfidentsiaalne versioon ja märkused on kättesaadavad järgmisel komisjoni veebisaidil: <http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/cases>.

¹⁴⁵ Otsus ja märkused on avaldatud konkurentsipeadirektoraadi veebisaidi osas „Monopolidevastane võitlus”.

võimaluste ja takistuste kohta avaldati 2009. aasta mais ning ümarlaud pidas konkurentsivoliniku juhtimisel 2009. aasta septembris ja oktoobris kaks kohtumist, kus pöörati erilist tähelepanu *online*-muusikale. Ümarlaua algatuste tulemusel valmis kaks ühisavaldust: muusika Interneti teel levitamise kohta ning omandiõiguste teabe kohta. Mitmed ümarlaual osalejad tegid teatavaks konkreetsete sammude ja kohustused, mis peaksid aitama parandada Euroopa tarbijate juurdepääsu Interneti kaudu pakutavale muusikale¹⁴⁶.

116. Komisjon jätkas 2009. aastal Itaalias analoogringhäälingult maapealsele digitaalringhäälingule ülemineku põhjalikku jälgimist 2006. aastal Itaalia ringhäälinguseadusega seoses algatatud rikkumismenetluse raames. Pärast tihedaid kontakte konkurentsivoliniku ja infoühiskonnavolinikuga võtsid Itaalia ametiasutused vastu uued kriteeriumid maapealse televisiooniringhäälingu digitaliseerimiseks Itaalias, et tagada uutele turule tulijatele ja väikestele juba tegutsevatele ringhäälinguorganisatsioonidele rohkem sagedusi. Eeldatakse, et pakkumismenetlus sageduste eraldamiseks käivitatakse 2010. aasta alguses¹⁴⁷.
117. Riigiabi puhul jätkas komisjon ELi liikmesriikides analoogringhäälingult maapealsele digitaalringhäälingule ülemineku jälgimist. Esimese Astme Kohus kinnitas 6. oktoobril Saksamaad käsitlevat negatiivset otsust¹⁴⁸, võttes arvesse ka asjaolu, et abikava ei olnud tehnoloogiliselt neutraalne¹⁴⁹.
118. Komisjon võttis 2. juulil vastu läbivaadatud ringhäälinguteatise, mille eesmärk on pakkuda rohkem selgust selle kohta, kuidas komisjon hindab riiklikult rahastatavaid uusi meediateenuseid¹⁵⁰. Kogu aasta vältel võttis komisjon vastu mitmeid positiivseid üksikotsuseid seoses avalik-õiguslike ringhäälingusüsteemide rahastamisega Prantsusmaal, Hispaanias, Austrias ja Taanis. Juunis võttis komisjon vastu ettepaneku muuta Rootsis suure levikuga linnalehtedele antav pressiabi kokkusobivaks riigiabi eeskirjadega¹⁵¹.

2.6. Farmaatsiatööstus ja tervishoid

Farmaatsiatööstus

119. Komisjon lõpetas 2009. aastal ELi farmaatsiaspektori uurimise. Uurimise raames sooviti teada saada, miks oli täheldatud hilinemisi geneeriliste ravimite turulejõudmisel ning ilmset langust innovatsioonis, mis väljendus turulejõudnud uute ravimite arvu vähenemises. Uurimise käigus käsitleti konkurentsisuhteid i) originaalravimite tootjate ja geneeriliste ravimite tootjate vahel ning ii)

¹⁴⁶ Kõik dokumendid on kättesaadavad järgmisel veebisaidil: http://ec.europa.eu/competition/sectors/media/online_commerce.html

¹⁴⁷ Komisjon oli saatnud Itaaliale selle juhtumi puhul põhjendatud arvamuse 18. juulil 2007.

¹⁴⁸ Juhtum C-25/2004, *DVB-T Berlin Brandenburg*. Saksamaa esitas selle kohtuotsuse peale detsembris apellatsioonikaebuse. Edasikaebus käsitles ka tehnoloogia neutraalsuse küsimust.

¹⁴⁹ Kohtuasjad T-8/06, T-21/06, T-24/06.

¹⁵⁰ Komisjoni teatis riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta avalik-õigusliku ringhäälingu suhtes, 2. juuli 2009, ELT C 257, 27.10.2009.

¹⁵¹ Juhtum E4/2008.

originaalravimite tootjate vahel ning esitati olulisi poliitilisi soovitusi sektori toimimise parandamise kohta. Komisjon avaldas oma lõpparuande 8. juulil¹⁵².

120. Sektori uurimise lõpparuandes kutsus komisjon kõiki huvitatud sidusrühmi juhtima konkurentsiasutuste tähelepanu konkurentsile avalduvale võimalikule kahjulikule mõjule.
121. Lisaks algatas komisjon menetluse ettevõtja Servier vastu, uurides muude küsimuste hulgas ka patendikokkuleppeid, mille Servier ja mitmed geneeriliste ravimite tootjad olid sõlminud ning mis võisid olla konkurentsile kahjustavad. See uurimine ei ole sektoriuurimise üks osa, kuid sektoriuurimise käigus omandatud teadmised on lubanud komisjonil teha järeldusi valdkonnades, kus komisjoni tegevus konkurentsioiguse alusel oleks asjakohane ja mõjus.
122. Regulaatiivse raamistiku osas tuuakse lõpparuandes välja kolm peamist problemaatilist valdkonda: patendid, turustusload ja hinnakujundus ning hüvitamine. Patentide puhul on komisjon veel kord kinnitanud, et kiiresti on vaja kehtestada ühenduse patent ning patendivaidluste lahendamise ühtlustatud ja spetsialiseerunud süsteem Euroopas.
123. Ravimite paralleelkaubanduse küsimuses pakkus Euroopa Kohtu 6. oktoobri otsus olulisi selgitusi paralleelkaubanduse piirangute kohta farmaatsiasektoris, eelkõige seoses nn paralleelse hinnasüsteemiga¹⁵³.
124. Ühinemiskontrolli valdkonnas toimus 2009. aastal mitu suurt farmaatsiaettevõtete ühinemist, kinnitades tööstusharus valitsevat konsolideerimistrendi. Kõik juhtumid kiideti heaks esimeses etapis kas kohustustega või ilma. Farmaatsiasektoris toimivate ühinemiste hinnang on näidanud, et loomade tervishoiu turud on muutunud üldiselt üsna kontsentreerituks. Selleks et võimaldada uute ostjate tulekut loomavaktsiinide turule, hõlmas Pfizer/Wyethi juhtumi loovutamispakett¹⁵⁴ esimest korda tootmisüksust.

Tervishoiuteenused

125. Komisjoni tegevus selles valdkonnas käsitles peamiselt riigiabi, mille puhul ta sai mitmeid kaebusi erahaiglatelt väidetava ebaõiglase kohtlemise või riiklike haiglate ülemäärase kompenseerimise kohta erinevates liikmesriikides, kusjuures riiklike haiglaid süüdistati sageli äritegevuse ristsubsideerimises riiklikest vahenditest. Enamik kaebusi saabus liikmesriikidest, kes on juba avanud oma turud konkurentsile (nt Saksamaa ja Belgia).

¹⁵² Komisjoni teatis farmaatsiasektori uurimise aruande kokkuvõtte kohta, 8. juuli 2009, pressiteade [IP/09/1098](http://eur-lex.europa.eu).

¹⁵³ Vt kohtuasi C-501/06: GlaxoSmithKline vs. komisjon (2009), kättesaadav järgmisel veebisaidil: <http://eur-lex.europa.eu>. 1998. aasta märtsis teavitas GSK oma hinnapoliitikast, mida ta kohaldas Hispaanias sealsete hulgimüüjate suhtes 82 ravimi puhul. Vastavalt teavitatud poliitikale küsis GSK hulgimüüjatelt erinevat hinda sõltuvalt toote lõppsihtkohast, st kui toode oli mõeldud tarbimiseks Hispaanias, kohaldati madalamat hinda, ning kui ekspordiks, siis kohaldati kõrgemat hinda. Mitmed hulgimüüjad ja hulgimüüjate liidud esitasid selle poliitika peale kaebuse komisjonile, kes võttis 2001. aasta mais vastu otsuse, millega teatati, et GSK on rikkunud EÜ asutamislepingu artikli 81 lõiget 1.

¹⁵⁴ Vt juhtum COMP/M.5476, Pfizer/Wyeth.

126. Komisjon võttis 28. oktoobril vastu positiivse otsuse, leides et Belgia ametiasutuste poolt riiklikele haiglatele Brüsseli regioonis pakutud rahastamine oli kooskõlas EÜ asutamislepingus sätestatud nõudmistega¹⁵⁵. Lisaks kiitis ta juunis heaks Iirimaa lõivude ja maksude vähendamise abikava tervisekindlustussektoris¹⁵⁶.
127. Monopolivastase võitluse valdkonnas esitas komisjon oktoobris vastuväited seoses EÜ asutamislepingu artikli 81 arvatava rikkumisega Prantsusmaa Farmatseutide Assotsiatsiooni (st Ordre National des Pharmaciens, Conseil National de l'Ordre des Pharmaciens, Section G de l'Ordre National des Pharmaciens ja Conseil Central de la Section G de l'Ordre des Pharmaciens) poolt¹⁵⁷. Komisjon kartis, et ONP on võimalik kehtestanud miinimumhinnad kliinilistele analüüsidele ning piirab mõne turuosaleja arengut eesmärgiga kaitsta oma liikmete, nimelt Prantsusmaa farmatseutide majandushuve.

2.7. Transport

128. Transpordivaldkonna konkurentsipoliitika eesmärk on tagada hiljuti liberaliseeritud või praegu liberaliseeritavate turgude tõhus toimimine. Selleks jätkati regulatiivse raamistiku ajakohastamist, hakates üldiselt kohaldatavaid konkurentsieeskirju kohaldama ka transpordisektori suhtes. Regulatiivse töö kõrval viidi läbi uurimisi ja tegeleti jõustamisega.
129. Maanteetranspordi sektoris jõustus 3. detsembril uus määrus avalike reisijateveoteenuste kohta¹⁵⁸. Määruses sätestatakse riigisisises transpordis avaliku teenindamise kohustuste hüvitamise suhtes kohaldatavad eeskirjad.
130. Komisjon vaatas läbi mitu bussiteenustega seotud riigiabi juhtumit Taanis ja Saksamaal. Linnasisese transpordi valdkonnas lõpetati ametlik uurimismenetlus seoses RAPTi, Prantsusmaa ühistranspordiettevõtja personali eripensioniskeemi rahastamise meetodi reformiga¹⁵⁹.
131. Kooskõlas ühenduse laiemate eesmärkidega ühise transpordipoliitika ja keskkonnakaitse valdkonnas kiitis komisjon heaks režiimi, mille eesmärk on edendada keskkonnasõbralikumate raskete kaubaveokite ostmist Sloveenias¹⁶⁰. Lisaks kiitis komisjon heaks Saksamaa abikava, mille eesmärk on toetada olemasolevate väga tõhusate sõidukitehnoloogiate aktsepteerimist turul¹⁶¹, ning abikava, millega toetatakse väiksema süsinikdioksiidiheitega busside ostmist Inglismaal¹⁶².

¹⁵⁵ Juhtum NN54/2009, *Association bruxelloise des institutions des soins de santé privées asbl (ABISSP) vs. Belgique*. Selle otsuse avalik versioon ei ole veel kättesaadav. See avaldatakse niipea, kui sellest on eemaldatud kogu konfidentsiaalne teave.

¹⁵⁶ Juhtum N582/08, *Ravikindlustuse põlvkondadevahelist solidaarsust käsitlev soodustus* (Iirimaa). Lõplik otsus C(2009) 3572 (lõplik) (ELT C 186, 8.8.2009).

¹⁵⁷ Juhtum COMP/39510, *LABCO/ONP*.

¹⁵⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1370/2007, 23. oktoober 2007, mis käsitleb avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel ja maanteel ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 1191/69 ja (EMÜ) nr 1107/70 (ELT L 315, 3.12.2007).

¹⁵⁹ Juhtum C42/2007 (ELT L 327, 12.12.2009).

¹⁶⁰ Juhtum N395/2008 (ELT C 125, 5.6.2009).

¹⁶¹ Juhtum N457/2009.

¹⁶² Juhtum N517/2009.

132. Ühistranspordi infrastruktuuri parandamise osas kiideti heaks mitu suurt projekti, sealhulgas ka kiirteede A1¹⁶³ ja A2¹⁶⁴ ehitus ja korrashoid Poolas.
133. Raudteetranspordi valdkonnas kiitis komisjon 12. juunil heaks Poola raudteetevõtja PCC Logistics omandamise Deutsche Bahn AG poolt¹⁶⁵. Oktoobris andis komisjon Prantsusmaale üle koondumist käsitleva juhtumi, mille raames SNCF kavatses omandada ühiskontrolli Keolis' e üle, kes on tegev avalikus reisijateveos¹⁶⁶.
134. Nagu ka varasematel aastatel, võttis komisjon vastu mitu riigiabi käsitlevat otsust, et edendada raudteetransporti ja kombineeritud transporti mitmes liikmesriigis, sealhulgas Bulgaarias¹⁶⁷, Tšehhi Vabariigis¹⁶⁸, Saksamaal¹⁶⁹ ja Ühendkuningriigis (Eurostari ümberkorraldamine)¹⁷⁰.
135. Meretranspordi valdkonnas võttis komisjon juunis vastu teatise laevahaldusettevõtjatele antava riigiabi kohta¹⁷¹. Komisjon võttis vastu positiivsed otsused meremeestele Itaalias¹⁷² ja Soomes¹⁷³ antava riigiabi kohta. Samuti viis ta lõpule 2007. aastal Taani DIS-korra suhtes algatatud ametliku menetluse. Ta kiitis heaks DIS-korra laiendamise kaabli paigaldustöid teostavatele laevadele, kohaldades analoogia põhjal meretranspordi suuniseid¹⁷⁴. Lisaks viis komisjon lõpule uurimismenetlused seoses Iirimaa¹⁷⁵ ja Taani¹⁷⁶ tonnaažimaksukavaga, kiitis heaks muudatused Madalmaade tonnaažimaksukavva¹⁷⁷ ning tonnaažimaksukava kasutuselevõtu Sloveenias¹⁷⁸ ja Poolas¹⁷⁹.
136. Komisjon kiitis osaliselt heaks Kreeka¹⁸⁰ ja Läti¹⁸¹ sadamainfrastruktuuri arenguprojekti ning algatas ametliku uurimismenetluse seoses Prantsusmaa sadamasektori kasuks rakendatavate teatavate fiskaalmeetmetega¹⁸². Lisaks viis komisjon lõpule ametliku uurimismenetluse, mis algatati 2008. aastal seoses Šotimaa mandriosa ja Šotimaa lääne- ja põhjaranniku saarte vahelise praamiteenuse riikliku rahastamisega¹⁸³. Komisjon kinnitas, et avaliku teenindamise kohustused lääne- ja põhjasaarte puhul olid õiguspäraselt määratletud ja operaatoritele usaldatud, välja

¹⁶³ Juhtumid N151/2009, N152/2009 (ELT C 164, 16.7.2009).

¹⁶⁴ Juhtum N462/2009.

¹⁶⁵ Juhtum COMP/M.5480.

¹⁶⁶ Juhtum COMP/M.5557, *SNCF / CDPQ / Keolis / Effia*.

¹⁶⁷ Juhtum N175/2009 (ELT C 246, 14.10.2009).

¹⁶⁸ Juhtumid N409/2008, N410/2008 ja N411/2008 (ELT C 106, 8.5.2009).

¹⁶⁹ Juhtum N324/2009 (ELT C 299, 9.12.2009).

¹⁷⁰ Juhtum N420/2008 (ELT C 183, 5.8.2009).

¹⁷¹ Komisjoni teatis, millega nähakse ette suunised laevahaldusettevõtjatele antava riigiabi kohta (ELT C 132, 11.6.2009).

¹⁷² Juhtum N219/2009 (ELT C 196, 20.8.2009).

¹⁷³ Juhtumid N120/2009 (ELT C 232, 26.9.2009), N67/2009 (ELT C 232, 26.9.2009) ja N300/2009 (ELT C 299, 9.12.2009).

¹⁷⁴ Juhtum C22/2007 (ELT L 119, 15.5.2009).

¹⁷⁵ Juhtum C2/2008 (ELT L 228, 1.9.2009).

¹⁷⁶ Juhtum C5/2007 (ELT L 15, 2.12.2009).

¹⁷⁷ Juhtum N457/2008 (ELT C 106, 8.5.2009).

¹⁷⁸ Juhtum N325/2007 (ELT C 53, 6.3.2009).

¹⁷⁹ Juhtum C34/2007.

¹⁸⁰ Juhtumid N169/2008, N105/2008, N168/2008 ja C21/2009.

¹⁸¹ Juhtum N385/2009.

¹⁸² Juhtum N614/2008 (ELT C 122, 30.5.2009).

¹⁸³ Juhtum C16/2008, veel avaldamata.

arvatud ühe marsruudi puhul. Ühinemiste valdkonnas omandas Maersk, maailma suurim laevanduskonglomeraat, Bronströmi¹⁸⁴.

137. Lennunduse valdkonnas jõustus 29. märtsil määrus arvutipõhiste ettetellimissüsteemide kohta¹⁸⁵. Uus direktiiv lennujaamatasude kohta jõustus 15. märtsil¹⁸⁶.
138. Nõukogu ja Euroopa Parlament kiitsid 18. juunil heaks muudatuse kehtivatesse eeskirjadesse¹⁸⁷, soovides saavutada suuremat paindlikkust teenindusaegade jaotamisel, et leevendada kriisi mõju lennutranspordile. Meetmega peatati ajutiselt põhimõtte „kasuta või kaota” rakendamine 2009. aasta suvehooaja jooksul ning lubati lennundusettevõtjatel säilitada oma teenindusajad.
139. Lennundussektor seisis 2009. aastal silmitsi märkimisväärsete probleemidega, sest langes nii reisijate- kui kaubaveonõudlus, mis tõi kaasa olulise kahju paljudele ettevõtjatele ja sektori ümberkorraldamise. Ümberkorraldamine toimus ülemaailmsetes lennundusliitudes aset leidnud intensiivistatud koostöö kujul, tuues kaasa atlandiüleseid liine hõlmavad ühissetevõtte kokkulepped. Euroopa lennundussektor läbis konsolideerimise protsessi, kusjuures ühinesid nii võrgustikus osalevad lennuettevõtjad kui ka odavlennufirmad¹⁸⁸. Mõned suured võrgustikus osalevad lennuettevõtjad, eelkõige Lufthansa, kasutasid ära oma võimalust laiendada väiksemate piirkondlike ettevõtjate, nimelt Brussels Airlines’i¹⁸⁹, Bmi¹⁹⁰ ja Austrian Airlines’i¹⁹¹ omandamise kaudu.
140. Komisjon algatas 8. aprillil ametlikud menetlused atlandiüleseid lende käsitleva lennuettevõtjate, nimelt lennundusalliansi Oneworld (British Airways, American Airlines ja Iberia) ja Star Alliance’i (Lufthansa, United, Continental ja Air Canada) vahelise koostöö uurimiseks¹⁹². Komisjon saatis 30. septembril Oneworldi juhtumi raames oma vastuväited¹⁹³.
141. Aasta jooksul kiitis komisjon heaks Austrian Airlines Group’ile laenugarantii näol antava päästmisabi¹⁹⁴. Lisaks leidis ta, et Austrian Airlines’i ümberkorraldamiskava oli ühisturuga kokkusobiv¹⁹⁵. Samuti langetas komisjon teatavatel tingimustel¹⁹⁶ positiivse otsuse teatavate muudatuste kohta, mida Kreeka ametiasutused kavatsesid

¹⁸⁴ Juhtum COMP/M.5346, *APMM/Broström*.

¹⁸⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 80/2009, 14. jaanuar 2009, toimimisyuhendi kohta arvutipõhiste ettetellimissüsteemide puhul ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 2299/89 (ELT L 35, 4.2.2009).

¹⁸⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/12/EÜ, 11. märts 2009, lennujaamatasude kohta (ELT L 70, 14.3.2009).

¹⁸⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 545/2009, 18. juuni 2009, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 95/93 ühenduse lennujaamades teenindusaegade jaotamise ühiste eeskirjade kohta (ELT L 167, 29.6.2009, lk 24).

¹⁸⁸ Juhtum COMP/M.5364, *Iberia/Vueling/Clickair*.

¹⁸⁹ Juhtum COMP/M.5335, *Lufthansa/Brussels Airlines*.

¹⁹⁰ Juhtum COMP/M.5403, *Lufthansa/bmi*.

¹⁹¹ Juhtum COMP/M.5440, *Lufthansa/Austrian Airlines*.

¹⁹² Vt märgukiri [MEMO/09/168](#), 20.4.2009.

¹⁹³ Vt märgukiri [MEMO/09/430](#), 2.10.2009.

¹⁹⁴ Juhtum NN72/2008, veel avaldamata.

¹⁹⁵ Juhtum C6/2009.

¹⁹⁶ Juhtum N83/2009, veel avaldamata.

sisse viia Olympic Airlines'i müügiprotsessis. Lisaks kiitis komisjon heaks Kreeka ametiasutuste kavatsuse katta osaliselt Olympic Catering SA poolt teatava osa personali suhtes rakendatava vabatahtliku koondamiskavaga kaasnevad kulud¹⁹⁷.

142. Komisjon kiitis heaks Prantsusmaa võetavad meetmed, mille eesmärk oli lõpetada reisijatasude eristamine riigisisestel ja ELi-sisestel lendudel, mis andis tegelikult eelise riigisiseseid lende opereerivatele lennuettevõtjatele¹⁹⁸.

2.8. Postiteenused

143. **Riigiabi eeskirjade kohaldamisel postiteenuste sektori** suhtes võttis komisjon 2009. aastal vastu mitu otsust, mille eesmärk oli tagada, et üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavad postiettevõtjad ja nende tütarettevõtjad ei saaks kasu nõuetega vastuolus olevatest eelistest. Komisjon jätkas kogu aasta jooksul väidetavate ülemääraste hüvitiste uurimist, mis on antud ettevõtjale Deutsche Post AG¹⁹⁹ universaalteenuse osutamise eest ajavahemikul 1989–2007. Komisjon algatas 13. juulil ametliku uurimismenetluse, eesmärgiga uurida Belgia ettevõtjat La Poste soosivaid meetmeid²⁰⁰. Ühendkuningriigi Royal Mail juhtumi puhul otsustas komisjon, et neli ajavahemikul 2001–2007 võetud riigiabi meedet olid kokkusobivad ELi riigiabi eeskirjadega²⁰¹. Prantsusmaa ettevõtja La Poste juhtumi²⁰² suhtes võttis Prantsusmaa valitsus vastu seaduseelnõu, millega nähti enne ettevõtja La Poste inkorporeerimine õiguslikku vormi „société anonyme” 1. jaanuariks 2010, millega lõppeks garantii. Eespool toodut silmas pidades vormistab komisjon praegu lõplikku otsust.

144. Ühinemiste osas kiitis komisjon 21. aprillil teatavatel tingimustel heaks esimese ühinemise turgu valitsevate postioperaatorite Posten (Rootsi) ja Post Danmark²⁰³ vahel.

2.9. Autotööstus

145. Majanduskriis tabas mootorsõidukisektorit eriti raskelt. Kuigi nõudlus autode järele langes 2009. aastal maailmas 2008. aastaga võrreldes ainult 2,4 % ning seda tänu suurele nõudlusele Hiinas²⁰⁴, langes ELi automüük (sõiduautod ja väikesed tarbesõidukid kuni 3,5 t) võrreldes 2008. aastaga 4,6 % ja võrreldes 2007. aastaga 12,5 %²⁰⁵. Mitmel siseriiklikul turul, eelkõige Saksamaal kehtestatud lammutuskavadel oli müügile lühikeses perspektiivis positiivne mõju. Direktiiviga 98/34/EÜ sätestatud teavitussüsteemi alusel teavitati komisjoni ja liikmesriike täiendavaid tehnilisi eeskirju sisaldavatest siseriiklikest

¹⁹⁷ Juhtum N487/2009.

¹⁹⁸ Juhtum E4/2007 (ELT C 83, 7.4.2009).

¹⁹⁹ Juhtum [C36/2007](#), *Kaebus Saksamaa vastu ebaseadusliku riigiabi pärast ettevõtjale Deutsche Post* (ELT C 245, 19.10.2007, lk 21).

²⁰⁰ Juhtum C20/09 (ex N763/02), *La Poste* (ELT C 176, 29.7.2009, lk 17).

²⁰¹ Juhtum C7/07 (ex NN82/06 ja NN83/06), *Väidetav abi, mida on rakendatud ettevõtja Royal Mail suhtes* (ELT L 210, 14.8.2009, lk 16).

²⁰² Juhtum C56/2007, *Garantie d'Etat illimitée – La Poste* (Prantsusmaa).

²⁰³ Juhtum COMP/M.5152.

²⁰⁴ *Global auto report*, Scotia Bank, http://www.scotiacapital.com/English/bns_econ/bns_auto.pdf

²⁰⁵ ACEA, uued sõidukite registreerimised riikide kaupa http://www.acea.be/index.php/news/news_detail/new_vehicle_registrations_by_country/

lammutuskavadest enne nende vastuvõtmist ning see tagas läbipaistvuse ja teabevahetuse ning ühtse turu toimimist takistavate asjaolude ennetamise.

146. Viimastel aastatel sektorile iseloomulikud vähenev nõudlus ja maailma liigne tootmisvõimsus on kaasa toonud mitme suure autotootja, eelkõige USA tootjate General Motorsi ja Chrysleri pankrotimenetlused. Selle tulemusena pandi müüki kaks General Motorsi Euroopa tootmisharu Opel/Vauxhall ja Saab ning Opel'i puhul olid tegevuse jätkamiseks vajalikud riigi laenud.
147. Teine väljakutse, millega sektor praegu silmitsi seisab, on üleminek keskkonnasõbralikumatele autodele. Klientide üha suurem nõudlus madala emissioonitasemega autode järele ning üha rangem regulatiivne keskkond nõuab mahukaid investeeringuid tulevikustandarditele vastavate sõidukite arendamiseks. Komisjon kiitis selles osas heaks mitu riigiabi kava²⁰⁶. Samas sai sektor kasu paranenud juurdepääsust rahastamisele laenude ja garantiide kaudu.
148. Kõikide autosektorile antava riigiabi juhtumite puhul jätkas komisjon range poliitika järgimist. Eelkõige märkis komisjon järjepidevalt, et ta ei ole nõus, et ajutise raamistiku alusel heakskiidetud abikavade kohaselt antava riigiabi suhtes kohaldatakse kas *de jure* või *de facto* proteksionistlikke tingimusi, näiteks põhjendamatu asukohast lähtuvaid ja turul mittepõhinevaid tingimusi. Komisjon uuris põhjalikult iga juhtumit, mille puhul tekkis selliste proteksionistlike meetmete kahtlus, eesmärgiga tagada, et abi andmist ei mõjutanud turul mittepõhinevad kaalutlused ning et abi aitaks kaasa autotööstuse elujõulisusele.
149. Komisjon kiitis 13. mail heaks 11 miljoni euro suuruse koolitusabi veokite valmistaja Scania Rootsi tehase personalile²⁰⁷. 2. detsembril kiideti samuti heaks 57 miljoni euro suurune koolitusabi ettevõtjale Ford Romania SA ning sellega jõudis lõpule ka antud juhtumi uurimismenetlus²⁰⁸. Komisjon kiitis 5. juunil heaks Rootsi riigi garantiid ettevõtjale Volvo Personvagnar (Volvo PV)²⁰⁹ ning 13. novembril Rumeenia riigi garantii ettevõtjale Ford Romania SA²¹⁰. Lisaks kiitis ta heaks investeerimisabi ettevõtjatele Mercedes-Benz Hungary²¹¹ ja Ford España²¹².
150. Regionaalabi osas kiideti 29. aprillil heaks 46 miljoni euro suurune investeerimisabi Fiat Group'i suurele investeerimisprojektile uue automudeli tootmiseks Sitsiilias (Itaalia)²¹³. 29. oktoobril algatas komisjon ametliku uurimise Ungari umbes 50 miljoni euro suuruse regionaalabi suhtes, mis oli ette nähtud ettevõtja Audi Hungaria Motor Kft. suurele investeeringule Györis asuvasse tehasesse²¹⁴.
151. Monopolivastase võitluse valdkonnas võeti 28. oktoobril vastu mootorsõidukite grupierandi määruse ja sellega kaasnevate suuniste esialgne eelnõu. Dokumentid avaldati avaliku konsultatsiooni läbiviimiseks 21. detsembril ning nendes jätkatakse

²⁰⁶ Üksikasjalikuma teabe saamiseks vt käesoleva aruande eripeatükki.

²⁰⁷ Juhtum N98/2009, *Koolitusabi ettevõtjale Scania*, ELT 147, 27.6.2009, lk 6.

²⁰⁸ Juhtum C39/2008 (ex N148/2008), *Koolitusabi ettevõtjale Ford Craiova, Rumeenia*.

²⁰⁹ Juhtum N80/2009, *Riigigarantii ettevõtjale Volvo Cars*, ELT C 172, 24.7.2009, lk 2.

²¹⁰ Juhtum N478/2009, *Individuaalne riigigarantii ettevõtjale Ford Romania S.A.*

²¹¹ Juhtum N671/2008. [Vt pressiteade IP/09/1147](#).

²¹² Juhtum N473/2008. [Vt pressiteade IP/09/958](#).

²¹³ Juhtum N635/2008, *FIAT Termini Imerese*.

²¹⁴ Juhtum C31/2009 (ex N113/2009), *Audi Hungaria Motor Kft*.

liikumist komisjoni 22. juuli teatises sätestatud kursil²¹⁵. Praeguste asjaolude põhjal, sõltuvalt avaliku konsultatsiooni tulemustest usub komisjon, et autode turustamise kokkuleppeid tuleks käsitleda erinevalt võrreldes mis tahes muude samalaadsete kokkulepetega muudes sektorites. Seepärast nähakse grupierandi määruses ette, et selliseid kokkuleppeid praegu reguleerivad erieeskirjad asendatakse tulevikus vertikaalsete piirangute üldise grupierandiga. Kuid selleks, et kaitsta investeeringuid, mida sõidukite edasimüüjad on vanade eeskirjade alusel teinud, näiteks mitme tootemargi esindamisse tehtud investeeringud, on tehtud ettepanek, et see muutus ei toimuks enne 31. maid 2013.

152. Järelturgude osas (parandus- ja hooldustööd ning varuosad) läbi viidud analüüsid näitasid, et konkurents on piiratum nende tootemargist sõltuva laadi tõttu ja et mitmes valdkonnas on vajalikud sektori eripära arvestavad sätted. Järelturges silmas pidades on välja töötatud grupierandi määruse ja suuniste eelnõu, mis asendavad kehtiva grupierandi määruse²¹⁶ alates 1. juunist 2010. See täiendab sektorispetsiifilisi eeskirju, mis käsitlevad juurdepääsu parandustöödele ja hooldusteabele uute sõidukite puhul.

2.10. Toiduainetööstus

153. Komisjon jätkas konkurentsieeskirjade jõustamist toiduaineturgudel, jälgides aktiivselt kehtivate kohustusi sisaldavate otsuste täitmist, ning hindas neid juhtumeid, mille raames viidi läbi kontroll 2008. aastal. 2009. aastal jätkus komisjoni toiduainete tarneahela toimimise rakkerühma töö. Seoses sellega kogus komisjon sihipäraselt teavet, et määratleda võimalikud konkurentsiga seotud probleemid, mis võivad mõjutada toiduainesektori toimimist. Selle tegevuse tulemusi jagati siseriiklike konkurentsiasutustega ning need viidi sisse komisjoni teatisse „Toiduainete tarneahela parem toimimine Euroopas”, mis võeti vastu 28. oktoobril²¹⁷.
154. Euroopa konkurentsivõrgustiku toiduainete alarühm kohtus juulis ja novembris, et arutada toiduaineturgudega seotud küsimusi ja vahetada asjakohaseid parimaid tavasid.
155. Piimandussektor on üks 2009. aastal kõige suuremates raskustes olnud sektor. Neid raskusi silmas pidades võttis komisjon juulis vastu aruande olukorra kohta piimaturul²¹⁸. Lisaks moodustati liikmesriikide põllumajanduseksperitidest piimasektori kõrgetasemeline töörühm, mis jätkab tööd ka käesoleval aastal. Samuti tihendati piimasektorit käsitlevat dialoogi komisjoni ja siseriiklike konkurentsiasutuste vahel, moodustades Euroopa konkurentsivõrgustiku ühise piimavaldkonna töörühma, kelle töö jätkub kogu 2010. aasta vältel.

²¹⁵ Komisjoni teatis – Kavandatav konkurentsioiguse raamistik mootorsõidukisektoris, 22. juuli 2009 (KOM(2009) 388 lõplik)

²¹⁶ Komisjoni määrus (EÜ) nr 1400/2002, 31. juuli 2002, asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes mootorsõidukisektoris, EÜT L 203, 1.8.2002, lk 30–41.

²¹⁷ http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication16061_en.pdf

²¹⁸ http://ec.europa.eu/agriculture/markets/milk/report2009/index_en.htm

3. TARBIJAKAITSE

156. Tarbijaküsimuste talitus on olemas olnud ja tegutsenud üle aasta, püüdes saavutada eesmärgi, milleks on konkurentsi peadirektoraadi suurem koostöö tarbijate esindajatega ning laiema avalikkusega otse suhtlemise uute viiside väljatöötamine.
157. Komisjon asutas 2003. aastal Euroopa tarbijate nõuanderühma kui komisjoni peamise foorumi tarbijaorganisatsioonidega suhtlemiseks²¹⁹. Nimetatud nõuanderühm on moodustanud konkurentsi alamrühma, mis kohtub Brüsselis kaks korda aastas²²⁰. Aasta jooksul arutas tarbijate nõuanderühma konkurentsi alamrühm selliseid küsimusi, nagu finantskriis ja seotud riigiabi meetmed, digitaalkino, Intelit käsitlev otsus ning farmaatsiasektori uurimine.
158. Konkurentsi peadirektoraat korraldas 21. oktoobril avaliku ürituse „Konkurents ja tarbijad 21. sajandil”. Teabevahetuse parandamiseks ajakohastati konkurentsi veebisaidi tarbijatele mõeldud veebilehti, et lisada kasutajasõbralikumaid teavet.

4. EUROOPA KONKURENTSIVÕRGUSTIK JA KOOSTÖÖ LIIKMESRIIKIDE KOHTUTEGA

159. 2009. aastal oli Euroopa konkurentsivõrgustik jätkuvalt väga aktiivseks foorumiks komisjoni ja 27 liikmesriigi konkurentsiasutuste vahelistel aruteludel ja heade tavade vahetamisel.
160. Konkurentsi peadirektoraadi peadirektor ja kõikide konkurentsiasutuste juhid kohtusid 13. oktoobril. Arutelud keskendusid järgmistele teemadele: prioriteetide määramine, menetluste ühtlustamine ja läbipaistvus, karistused ja kriminaliseerimine, koostöö ühinemiste puhul. Lisaks käsitleti kohtumisel komisjoni tegevust finantskriisi olukorras ning kiideti ühehäälselt heaks aruanne leebema kohtlemise põhimõtete ühtlustamise kohta Euroopa konkurentsivõrgustiku leebema kohtlemise näidisprogrammi alusel²²¹.
161. Komisjoni teavitati määruse artikli 11 lõike 3 alusel siseriiklike konkurentsiasutuste poolt 2009. aastal algatatud 129st uuest juhtumist. Arvukalt juhtumeid võis täheldada muu hulgas energeetika, meedia, telekommunikatsiooni, transpordi ja finantsteenuste valdkonnas. Lisaks teavitati komisjoni 69 kavandatavast otsusest määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 11 lõike 4 alusel (mis kujutas endast 15 %list kasvu võrreldes 2008. aastaga).
162. Komisjon esitas 2009. aastal viis arvamust määruse artikli 15 lõike 1 alusel siseriiklike kohtunike poolt ELi konkurentsieskirjade kohaldamise kohta esitatud küsimustele: ühe Belgia kohtule, ühe Leedu kohtule ja kolm Hispaania kohtule. Määruse artikli 15 lõike 3 alusel *amicus curiae*'na sekkumise raames esitas komisjon kirjalikud tähelepanekud ühe Pariisi apellatsioonikohtus arutatava juhtumi puhul

²¹⁹ 9. oktoobri 2003. aasta otsus nr 2003/709/EÜ.

²²⁰ Euroopa tarbijate nõuanderühma konkurentsi alamrühma kuulub üks siseriikliku tarbijaorganisatsiooni esindaja igast ELi liikmesriigist ning lisaks üks Euroopa Tarbijate Organisatsiooni (BEUC) esindaja ja kaks EMP vaatlejate esindajat (Island ja Norra). Komisjon tagab alamrühmale sekretariaaditeenused.

²²¹ Aruanne on kättesaadav järgmisel veebisaidil: <http://ec.europa.eu/competition/ecn/documents.html>

seoses *online*-müügi piiramisega valikturustuskokkulepetes²²²; pärast Euroopa Kohtu otsust kohtuasjas C-429/07 esitas komisjon Gerechthof Amsterdamile kirjalikud tähelepanekud komisjoni trahvide maksudest mahaarvamise kohta.

163. Kogu aasta jooksul sõlmiti erinevates liikmesriikides kümme toetuslepingut kohtunike koolitamiseks.

5. RAHVUSVAHELINE TEGEVUS

164. Üha rohkem globaliseeruvast maailmamajanduses peab ka konkurentsipoliitika lähtuma üleilmsest lähenemisviisist. Konkurentsi peadirektoraat oli juhtival kohal rahvusvahelises konkurentsivõrgustikus ning korraldas 22. ja 23. jaanuaril Brüsselis seminari konkurentsiasutuste tõhususe kohta, mis oli esimene seda laadi üritus.
165. Nagu ka varem, osales konkurentsi peadirektoraat aktiivselt OECD konkurentsikomitee töös ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kaubandus- ja arengukonverentsi konkurentsivõrgustiku ja -poliitika valitsustevahelises ekspertiisrühmas, andes oma panuse enamikes ümarlauaruteludes.
166. Ameerika Ühendriikidega tehti tihedat koostööd nii üksikutes juhtumites kui ka üldisemates konkurentsipoliitikaga seotud küsimustes. Sama kehtib ka koostöö kohta Kanada konkurentsiameti ja Jaapani heade kaubandustavade komisjoniga.
167. Euroopa Ühendus ja Lõuna-Korea allkirjastasid 23. mail kahepoolse koostöölepingu konkurentsi valdkonnas ning see jõustus 1. juulil²²³. Vabakaubandusleping Lõuna-Koreaga parafeeriti 15. oktoobril 2009 ning eelduste kohaselt see allkirjastatakse ja jõustub 2010. aasta jooksul. See on esimene kord, mil vabakaubandusleping sisaldab teatavat liiki toetuste keeldu.
168. Volinik Kroes allkirjastas 8. oktoobril vastastikuse mõistmise memorandumi Brasiilia justiitsministeeriumi ja Brasiilia konkurentsiasutuste juhtidega eesmärgiga tihendada koostööd konkurentsi peadirektoraadi ja Brasiilia vastavate asutuste vahel.
169. Iga-aastane konkurentsialoog Hiinaga toimus Brüsselis 22.–23. juunil. 2009. aastal tihenes koostöö Indiaga, kuna India määras seitse volinikku, kes moodustavad India konkurentsikomisjoni, millele on antud ülesandeks 2002. aasta konkurentsiseaduse jõustamine.
170. Laienemist silmas pidades tehti eriti tihedat koostööd Horvaatia ja Türgiga. Nende kahe kandidaatriigiga peetavate ühinemisläbirääkimiste raames ei saa alustada läbirääkimisi konkurentsipeatüki üle enne, kui need riigid on täitnud nn avamiskriteeriumid. Lisaks aitas konkurentsi peadirektoraat Lääne-Balkani riike nende konkurentsieeskirjade ELi õigusega vastavusse viimisel ning osales esialgsel aruteludel Islandi ELi liikmestaatuse väljavaadete üle.

²²² Pariisi apellatsioonikohtu kohtuasi nr RG 2008/23812, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique*. Kohtuasjas on esitatud eelotsusetaotlus vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 267; vt kohtuasi C-439/09.

²²³ Euroopa Ühenduse ja Korea Vabariigi valitsuse vaheline konkurentsivastast tegevust käsitlev koostööleping (ELT L 202, 4.8.2009, lk 36).

6. INSTITUTSIOONIDEVAHELINE KOOSTÖÖ

171. Komisjon jätkas 2009. aastal koostööd muude Euroopa Liidu institutsioonidega kooskõlas asjaomaste institutsioonidega sõlmitud kokkulepete ja protokollidega²²⁴.
172. Euroopa Parlament võttis 2009. aastal vastu resolutsiooni EÜ konkurentsieeskirjade rikkumisest tekkinud kahju hüvitamist käsitleva valge raamatu kohta ning 2006. ja 2007. aasta konkurentsiaruannete kohta. Lisaks tavapärasele dialoogile konkurentsivoliniku ning parlamendi majandus- ja rahanduskomisjoni vahel osales komisjon muudes parlamendikomisjonides erinevatel teemadel peetud aruteludel, mis hõlmasid iga-aastast konkurentsiaruannet, kahju hüvitamist käsitlevat valget raamatut, ringhäälinguteatist, riigiabi ja finantskriisi, farmaatsiaspektori uurimist ning mootorsõidukite grupierandi määrust. Nii neis kui ka muudes küsimustes toimusid parlamendiliikmetega kahepoolsed kohtumised.
173. Komisjon teeb tihedat koostööd nõukoguga, teavitades teda olulistest poliitilistest algatustest konkurentsivaldkonnas, nagu riigiabimeetmed, suunised pangandusele ning muud täiendavad riigiabimeetmed finants- ja majanduskriisi kontekstis. Pangandus-, rekapiitalseerimis-, langenud väärtusega varade ja ümberkorraldamisteatiste üle ning garantii- ja rekapiitalseerimiskavade läbivaatamise küsimuses on peetud nõu majandus- ja rahanduskomiteega²²⁵. Komisjon andis oma panuse konkurentsipoliitikasse seoses järeldustega, mille võtsid vastu erinevad nõukogu koosseisud, nagu ECOFIN, konkurentsivõime nõukogu, transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogu, ning Euroopa Ülemkogu.
174. Komisjon teavitab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteed ning Regioonide Komiteed peamistest poliitilistest algatustest ning osaleb aruteludes, mida nendes komiteedes algatuste üle peetakse. 2009. aastal avaldas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aruanded 2007. aasta konkurentsipoliitika aruande ning kahju hüvitamist käsitleva valge raamatu kohta. Konkurentsipeadirektoraadi talitused on osalenud töörühmade kohtumistel ning pidanud kahepoolsed kohtumisi Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee raportööridega ka paljudes muudes küsimustes, nagu VKEde kohanemine muutustega maailmaturul, laevaehitus ja riigiabi.

²²⁴ Euroopa Parlamendi ja komisjoni vaheliste suhete raamkokkuleppe, 26. mai 2005; Euroopa Komisjoni ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee koostööprotokoll, 7. november 2005; Euroopa Komisjoni ja Euroopa Regioonide Komitee koostööprotokoll, 17. november 2005.

²²⁵ Majandus- ja rahanduskomitee valmistab ette majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu (ECOFIN) tööd ning komiteesse kuulub ka Euroopa Keskpanga esindaja.